

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАН АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫН ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1951
май
6

воскресенье
№ 89 (2263)

ӨРТ33 20 көп.

Чаа чээшкинге бедик көдүрлүүшкүнүг бижидилге-биле совет улус мораль-политиктиг чаңгыс эвин, тайбың дээш күзел чүткүлүн илередип турар.

СОВЕТ УЛУСТУҢ КҮЧҮЛҮГ ЧАҢГЫС ЭВИ

Бистин делгем төрөзүн чуртувустун кыдындын кыдымына чедир, бүгү хоорайларга болгаш суурларга Май биринчи күчүлүг чыксаалы болуп эртен, Бүгү делегейиниң сагыш-сеткил катыжыкшыкының хунуңде бүгү чурттарны ажалчынарының акы-дүмдүлүшкүңүн хунуңде миллион-миллион совет кижилер кудумчуларже болгаш шөлдөргө үгөн.

Бо болза, бистин чуртувуста чурттап турар бүгү улустарны мораль-политиктиг бузулбас чаңгыс эвини, найгам-чыңгыт коммунисттик партияны болгаш совет чазакты дескиндир оларның сыры катыжканының, улуг баштыңы болгаш башы эш Сталинга кызыгаар чок ынакшылыгы болгаш бердингениниң чырыктыгы болгаш сагыш-сеткил хаймышыкының көргүзүү болган.

Бо чылдың Май биринчи байырламы канчаар-даа аажок хей кижилер болгаш байырладды болган. Москвага, Ленинградка, Киевке, Минскке, Ташкентке, Алма-Атага, Тбилисиге, Бакуга, Вильнюске, Кишиневке, Ригага, Фрунзеге, Сталинбадага, Брестанга, Ашхабада, Таллинге болгаш Петрозаводкиге миллион-миллион совет кижилер чысмаалга үгөн.

Байырлык колонналарың быжыг баямнардында бодунуң социалисттик Төрөзү чурту дөзү чоргарал болгаш ааскежиң-биле долган бистин улустуң маадыр улустуң, тургузуучу улустуң улуг сорук киришкени болгаш патриоттук көдүрлүүшкүнү илеретип турган.

Хей националдык совет күрүңнүн бүгү улустары Май биринчи чысмаалдарыңга дайын сөөлүңдеги сталинчы беш чылды күөсөдир болгаш аяр күөсөдир дээш демиселге бистин Төрөзү чуртувустуң төөгүлүг тилелгелерин улуг өөрүшкүл-биле демделген турган.

Совет экономика күчүлүг чаа көдүрлүүшкүңде туруп турар. Бистин индустрия-ың бүгү адырлары бедик темп-лер-биле хөгжүп турар. Колхозтарны хей нити мал ажылы өзүп, быжыгып, оң материал-техниктиг сууру калбарып турар.

Бүгү совет улус Волгада, Донда, Днепрде болгаш Аму-дарыяда улуг-улуг электрия станцияларының тудушкунунда, каналдар болгаш сугтарыла системаларының тудушкунунда канчаар-даа аажок сорук киришкени-биле киришип турар. Бүгү улус ажал-агыяны оң ыңайгы техниктиг капал чепселешкени улуг хемчээлдиг чорутуруп турар.

Национал орулга хаяжык чок өзүп, хоорайны болгаш көдөңүн ажалчы чон-норының материал байдалы экижип турар. Бистин Төрөзү чуртувус бурун-гаар депшигелиг бүгү кижилер төрөлгениң авангардында чоруп олурарыңга, тайбыңды, демократияны болгаш социализмни күчүлүг лагерин баштап турарыңга миллион-миллион совет кижилер чоргараларың эргелеген.

Ленин — Сталинниң партияңга удур турган совет улус делегейге бир дугаарыңда социалисттик нитилелди тургузкан болгаш бо үеде коммунисттик тургузушкунуң сорулгаларың шийтирлеп турар. Совет Эвилелиниң улустарыңды үлгерин эдеришпаан, улус демократияның чурттарының ажалчы чоннары социализм тудушкунуң оруу-биле чедикшиңниң чоруп олурар. Улуг кыдат улус чаа амьдыралды чедикшиңниг тудуп турар.

Москвага Май биринчи байырламыңа дагы хей чурттарың ажалчы чоннарының төлөөлөкчилери киришкен. Дагы хей аачарлар бистин чуртта коммунисттик тургузушкунуң чедикшиң-нериниң улуг демократияны, совет улустуң чаңгыс эвиниң болгаш сыры катыжканының демонстрациязын, тай-

бынның улуг херээ дээш демиселге оок шийтирлеп тодаргай көргөн.

Май биринчи демонстрациязы улус демократияның чурттарыңга: Польшага, Чехословакияга, Болгарияга, Румынияга, Венгрияга, Албанияга байырлыг болгаш өөрүшкүлүг болган. Бо демократиялар социализм дээш демиселге ажалчы чоннарың бүгү күштеринге мобилизастарыңың тугунуң ада-биле эртен. Улуг кыдат улус Май биринчи хунуңде чаа амьдыралды тургузушкунуңда, чуртуң улус ажал-агыяны хөгжүлдөңдөңдө, улустуң чаагай болгаш культурулук көдүрлүүшкүнүңдө түңнелдерни кылган. Улус демократияның чурттарыңга ак-сеткилди дугааламчы көргөскөн Совет Эвилелиңге байыр чедиргениңиз изиг сөстөрү бурун-гаар депшигелиг бүгү кижилер төрөлгениңиз улуг баштыңы эш Сталинга байыр чедиргениңиз сөстөрү чер бүрүде демонстрацияларга дыңналып турган.

Май бирин бистиниң чуртка болгаш улус демократияның чурттарыңга байырлап эртиргени болза, тайбыңды, демократияны болгаш социализмниң лагериниң тайбың болгаш бүгү нитиниң айылы чок чоруп дээш, чаа дайының империалисттик кысыкчыларыңа удур күчүлүг, бузулбас күжүң, оң шыңчы болгаш чүткүлдүг демиселиң база катал көргөскөн.

Бүгү чурттарда эки сеткилди кижилери муң-муң чыккертге Совет Эвилелиниң болгаш улус демократияның чурттарының шыңчы тайбыңга ынак политикаңга бузуп турар. Америк империалисттер баштап турар капиталисттик чурттар делегейиң чаа дайыныңа белеткели күшүң-биле калбарып турарын ол-ла үеде олар көрүп турар.

Оке чурттарың үптээрлик болгаш куданырыңа империалисттерге дайын херек, Америк империалисттерге Кореяга эжелекчи дайыны он ай ажыг чорудуп турар. Бодунуң Төрөзү чуртуңуң хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруп дээш, дагы хей эжелекчилерге удур маадырлык демисеңиз турар керей улусна бурун-гаар депшигелиг бүгү кижилер төрөлгениңиз сагыш-сеткилиңиз күзелдиң илередип турар.

Улустар дайыны күзөөвиге турар. Бүгү чурттарга Май биринчи демонстрациялары тайбың дээш демиселчилерин күчүлүг шимчээшкиниң өзүлдөңиз болгаш быжыгып турарың көргүзүп турар. Май бирде делегейиң ажал-бурун чурттарың хей муң хоорайларың кудумчуларыңа беш улуг күрүңнелерин аразыңга Тайбың Пантызын чарар, тайбың дээш шимчээшкини калбартып, дайының империалисттик кысыкчыларың кем-бурун-гаар планнарың үзөшпө, тайбыңың камгалаарың херээң улустарның колунга алып болгаш ону туолуңга чедир камгалаар деп кыйгырылары каталтап турган.

Тайбың күш-ажыды кылып турар совет улус тайбың дээш демисеңиз, тайбыңды херээң камгалап турар. Дайыны болдурбас болгаш тайбыңы камгалаар политиканы совет чазак канчаар-даа чорудуп турган болгаш моң сөстөр даа чорудар апаар деп сөстөр Май биринчи күнүң делегейге дыңналган. Бо политика ны бүгү совет улус болгаш муңкы бүгү кижилер төрөлгөң чөптүг деп бадылап турар. Коммунисттик партияны болгаш бодунуң баштыңың болгаш башкы эш Сталинниң дескиндир сыры катыжканың совет кижилер боттарының бүгү күштерин бистин күрүңнелиң күчүңүн оң ыңай быжылаарың херээңге, коммунизмниң тургузушкунуң херээңге бээр.

Бистиниң чуртка Май биринчи хунуң улуг болгаш өөрүшкүнүң байырламы болуп эртен. Совет кижилер улуг тудушкун ажалчы түңнелдерин кылган болгаш коммунисттик партияны кыйгырылары-биле чорубшаң, 1951 чылдың улус ажал-агыяның планың хуусаа бетинде күөсөдери дээш демиселге, бүгү делегейге тайбыңың бузулбас чөлөгениңиз — бистиниң социалисттик Төрөзү чуртувустуң оң ыңайгы чектелешкени дээш боттарың бүгү күштерин мобилизастап турар.

Коммунисттик партияңың удуртулгазы-биле, эш Сталинниң башталгазы-биле коммунизмниң тилелдеринге чаа чедикшиңнер-биле бурун-гаар!

(«Приветствие» май 2-ле мурнуку чүлү).

Чаа хүлээлгелер

Кызыл районун Серерин сумузунда «Малчын» көдө ажал-агыя эргелиг кезигинери боттарыңды нити хуралыңга 1946—1950 чылдарда СССР-ниң дөрт дугаар (дайын сөөлүңдө бир дугаар) беш чыл планыңың түңнелдериниң дугайында дыңнадым танышкыш, бедиктен чаа хүлээлгелерин алган.

«Малчын» колхозтук колхозчулары Эврек сумузуңда «Баян-Хем колхоз» турган херээң колхозчуларың социалисттик чарышка кыйгыраш, чакы та-

рылганы төс ажал хуннеринде бедик агротехниктиг хуусаада эртирер, чыгы мал өстүрениң планың 101 хуу, мыйыстың бода малдыңың — 103 хуу, хой, эшкүнүң — 105 хуу өстүрер, малдың чаш төлүн бүрүн камгалап атыр, малдың продуктулуң бедидер, чуртталганың 15 бакчынарың тудуп алар деп хүлээлге алган.

Бүгү эр, херээң колхозчулар боттарыңга алган хүлээлгелерин чедикшиңниң күөсөдир дээш хаймышыкың ажалдап эгелдөөң. Д. ДАРМАЖАА.

Коммунизм тургузушкунуң херээңге совет кижилерниң салышкыны

Эртемдээннерниң сөзү

Совет эртемниң штабыңга — СССР-ниң Эртемнер Академиязының Президиумуңа СССР-ниң улус ажал-агыяны хөгжүдериңиз Күрүңе чээшкиниң үндүрениңе холбаштырган хурал болган. Совет эртемдээннер болза чээшкинге найыралды бижидилге-биле социалисттик Төрөзү чуртувустуң чаагай амьдыралың улам-на бедидер күзел чүткүлүн чаңгыс эп-сеткил-биле илереткенер.

Коммунизм тургузушкунуң херээңге күрүңе чээшкиннериниң конугул улуг дугаарың дугайың профессор Я. М. Толлочко чугаалаан:

— Дайын сөөлүңдөгү чылдарда совет улус чээшкин-биле күрүңге 130 миллиард рубльди берген. Оң херөгениң улус ажал-агыяның кириген болгаш дайын сөөлүңдөгү беш чыл планыңың сорулгаларың күөсөдөрүнчө уландырган. Чырыктыгың келир үеңе — коммунизмге бисти чооктулду деп турар чаа чээшкиниң үндүрениңге байыр чедирип тур бис — деп ол профессор медделген.

Индирде — академик М. А. Лаврентьев. Чаа чээшкин болза, бойдусту чурттарыңың сталинчы планың болгаш сүңү-биле ажалдаар улуг электрия станцияларыңың, улуг каналдарың

болгаш сугтарыла системаларыңың тудушкунуңарың дүргөн боттандырыңга дузалаар деп ол чугаалаан.

Оң дараазыңда И. Е. Глуценко сөс алгаш, оолшөвик партияның, улуг Сталинниң удуртулгазы-биле совет чуртувустуң чедип алган чедикшиңнерин бодунуң чугаазыңа тодаргай көргөскөн. Тайбыңың херээ дээш, бистин чуртувуска коммунизмниң тилелдээш дээш демисеңиз турар совет эртемниң ролуңуң канчаар-даа аажок өскениң айтылган.

Оон-даа өске эртемдээннер хуралга патриоттук сөстөр-биле чүвө чугаалааннар. Большевик партияңың удуртулгазы-биле, улуг Сталинниң башталгазы-биле бистиниң чуртувуста боттандырып турар коммунизмниң тургузушкунуңа күчүлүг салышкың болур чээшкинге чаңгыс эп-сеткил-биле бижидиргиче олар кыйгырып турганнар.

Совет улустуң болгаш бүгү депшигелиг кижилер төрөлгөңнүң генийлиг башкызы болгаш баштыңы эш И. В. Сталинга алдар болдурган адыш чысмаашкының залга үргүлдөп турган.

Хурал доозулган соңда СССР-ниң улус ажал-агыяны хөгжүдериңиз Күрүңе чээшкиннге эртемдээннер чаңгыс эп-сеткилди бижиткенер.

(СӨТА).

Бакучуларың чаңгыс эп-сеткилдиң

БАКУ. Муң-муң бакучулар, нефтьчилер, машина тудучулары пост-авазычилер, эртемниң литературалык болгаш уран-чүлүң ажалдакчылары чаа чээшкин дугайыңда чазактың дайыңды радио-биле дыңнааннар. Оң дам-чыдылгың соңда нефть тымыш черлеринге, заводдарга, албан черлеринге болгаш өөредилге черлеринге ажалчы чоннарың хей кижилер хуралдары болулаан.

Чуртта эң чоошун «Ленинфельд» алды дугаар тывыштың коллективиниң хуралыңа тывыштың эргелекчи Социалисттик Күш-ажалдык маадыры Д. С. Спиринович чугаалаан:

— Чаа чээшкин болза тайбыңың чээшкини. Күрүңге чээли кылдыр берип турар бистин херөгениң болза, коммунизмниң улуг тудушкунуң саң-хөгжүдериңге, чаа заводтар тударыңга

нирер, бистиниң амьдыралымың улам-на эки болгаш наас, ынаага, бистин чуртувусту улам-на күшүг болдурар. Чээшкинге бижитишпаан бүгү делегейге улуг Сталин баштаан тайбыңың миллион-миллион талаакчыларың күзел-соруң дайының америк-англи кысыкчылары сый шаап шыдаас деп чүвөгө быжың-биле идээгэр бис.

Хурал соңда эш Спиринович бижидилгеге ат салган. Оң соңда, чээшкинге өске-даа ажалдакчылар ат салып эгелдөөң.

Бакунуң өске-даа районнарыңда бижидилге чедикшиңниң эртип турар. Нефть хоорайың ажалчы чоннары боттарыңың кампап алган ажал-херөгениң Социалисттик Төрөзү күрүңнелиң чээли кылдыр өөрүшкүлү-биле берип турар.

(СӨТА).

Төрөзү чуртувустуң моон ыңай чечентелишкени дээш

ЭЛЕКТРОСТАЛЬ (Москва область). «Электросталь» заводтук металлургия-дериниң ортуңуңа чаа чээшкинге бижидилгени канчаар-даа аажок улуг көдүрлүүшкүн-биле эгелдөөң.

Чокта чаа «Совет Эвилелиниң эң эки каң эзилдиргичи цех» деп атты алган I дугаар каң эзилдиргичиниң цехинге кыска үениң иштиңде барык бүгү коллектив шүптүзү чээшкинге бижиткен. Каң эзилдиргичтери С. Н. Новиков, В. Н. Захаров болгаш И. В. Нестеров олар боттарың күш-ажалчы камгалаарыңдан күрүңге чээли кылдыр бир дугаарыңда бижиткенер.

(СӨТА).

Тарылганы дүргөн, эки шынарлыг чорудары — бедик дүжүттүң үндөзини

Чурттуң ховуларында

Кубаның ховуларында күзүн болгаш чазын чыгып тараан культурулар дүргөн өзүп олурар. Чыгыг, чымчак агаар тараа культуруларың дүргөн эверинге таарымчалыг байдалды тургузуп турар. Бүгү колхозтарда тарааны боттук үнүштерин арылган аштап эгелдей берген. Кубаның тараакчылары гектар бүрүзүңдө 120—150 пуд тараа дүжүдүн алып дээш шөлдөрүң ботун арылган аштаар ажалды калбартып турар.

Ставрополь крайыңың Солдато-александровский болгаш Курск районнарының колхозчулары болгаш механизаторлары хлопчатник тарылгазын бо чылын эртен чылдаазыңдан 10 хонук эрте дооскан. Тарылганы кыска хуусаа иштиңде бедик агротехниктиг деңгеле чоруткан.

Чернигов областың каучук ажал-агыялы колхозтары кон-сагыз тарылгазын дооскан. Ам тарылганың чайгы ажалгазын чорудуп турар. Областа ол ышкак чигир сөвкеланың тарылгазы калбарып турар.

Ош областың Баткен районунуң колхозтары хлопчатник тарылгазының пла-

ның Киргизияда бир дугаарыңда күөсөдөрү эрте тараан участоктарда үнүш кидиң-не үнүп эгелдөөң.

Соңгу Осетианың Адан районунуң көдө ажал-агыя артельдери кукуруз тарылгазын камгала-биле киришкен. Улуг хемчээлдиг шөлдөргө урезиниң сел-якка-биле чына карактай чаштырар арганы бо чыла бир дугаарыңда хергелеп чоруткан.

Днепропетровский областың мурнуу районнарында хлопчатник тарылгазы база түлүктөп эгелдөөң. Хөвөң тарылгазың шөлү үш катал өскөн.

Черновиц областың колхозтары болгаш совхозтары чигир сөвкеланың тарылгазын дооскан. Ында тарылга шөлү эртен чылдаазы-биле деңгеле 2 муң гектар калбарган.

Кемеровский областа чыгыг болгаш кургага агаар донгай берген. Ховуларны хары дүргөн эрп чыдар. Областың мурнуу районнарың мурнакчы колхозтары тарылгаже эгелеп кирип турар.

(СӨТА).

Ада-чуртка ынакшылдың болгаш бердингениң көргүзүү

КИШИНЕВ. Молдавияның ажалчы чоннары чээшкин үндүрениң дугайыңда СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын ханы өөрүшкү-биле уткуп алганнар.

Кишиневтүң С. Лазо аттыг идиң фабриказының участок мастери Михаил Чумаченконуң хуралга чугаалааны болза:

— СССР-ниң улус ажал-агыяны хөгжүдериңиз чээшкин болза, социалисттик Төрөзү чуртувустуң экономиказың хөгжүдериңче, Волгада, Днепрде, Аму-Дарыяда сталинчы улуг тудушкунуң чедикшиңниң боттанышыңыңче ултанган. Совет кижилерниң дугайыңда соксаал чок сагыш-салышкың дээш большевиктерниң улуг партияңга болгаш коммунизмниң генийлиг тургузушкунуң эш Сталинга кызыгаар чок өөрүп чедиргениңиз илередип тур бис. Көрүңдөрдөөң, Кишинев хоорайымың бистиниң парактарыңа нөсүзү-биле чарыт.

нып турар. Чаа фабрикалар болгаш заводтар, чуртталга бакчылары болгаш школар тугуңулаан. Ол-ла тудушкунуң бурзуңду — бистиниң күш-ажалчы ажал-херөгениңиз бар деп чүвени өөрүшкүлү-биле билер херек. Мыччангаш, ам бис, улуг өөрүшкү-биле күрүңгө бодуңуң ажал-херөгениңиз чедиргип, стахановчу күш-ажал-биле тайбыңың херээң быжыглар бис.

Ол сөстөрүң хуралды кижилерниң диңмиттиг адыш-часнаашкынары-биле уткааннар.

Хурал соңда чаа чээшкинге бижидилгениң эгелдөөң. СССР-ниң улус ажал-агыяны хөгжүдериңиз күрүңе чээшкиннге бижидилгениңиз Бельцыга, Тира-польге, Соронкиге, Оргеевке, Каменке болгаш Молдавияның өске-даа хоорайларыңга болгаш суурларыңга организацымы-биле эртен.

(СӨТА).

Эрзинчилерниң патриоттук чоруу

САРЫГ-БУЛУН. (Телефон-биле). СССР-ниң улус ажал-агыяны хөгжүдериңиз Күрүңе чээшкиниң үндүрү дугайыңда СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын Эрзин районунуң ажалчы чоннары бедик патриоттук көдүрлүүшкүн-биле уткуп алган.

Май 3-ле кезеккиң сес шапта Москвадан радио-биле Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын дамчытканың дыңнааш, Эрзин районунуң төвү Сарыг-Булуң сурунчу чурттакчы чоннары болгаш албан организация черлериниң коллективтери күрүңе чээшкиннге бижидилгеге эгелеп киришкен.

Баштайгы чачыг шаптаңы иштиңде ВКП(б) райкомунуң, райкукумуң, райминистраың, харылаа конторазының,

банкың болгаш мал эмнелгениң коллективтери бижидилгени дооскан турган. Ажалчы, албан хаактыгдарда ай шалыңдан куду бижиткен кижилер чок болган. Чизөө, районунуң белетке конторазында эш Түтөр алды неделяның районунуң чеди чыл школарында эш Натпиг-оол алды неделяны, хлеб быжырач черде эш Белопунов алды неделяны ажал телериңден бижиткөөң.

Май 4-те эртенгиңиз 10 шапта район төвүңде чурттап турарлардан 176 кижилер бижидип дооскан турган.

Районда бижидилгениң үргүлчүлөрү турар.

В. ЭРЕНЧИЯ.

Улуг көдүрлүүшкүн

1951 чылда үндүргөн СССР-ниң улус ажал-агыяны хөгжүдериңиз күрүңе чээшкиниң чорудар дугайыңа совет чазактың доктаалын облосторго, тудут конторазыңың болгаш горлонуң коллективтери канчаар-даа аажок өөрүшкүлү-биле уткуп алган. Ол төөгүлүг доктаалды уткаан үстүңдө коллективтерниң катышкан митинг хуралын ында партия эге организациязының секретария эш Сидорин ажалчы, күрбоджетке дузалаар комиссияның төлөөзи эш Кузьминге сөс берген.

Эш Кузьмин бодунуң чугаазыңа мынча дээш: «Эртен чыгыг бижидилгеге эгелеп киришкен. Оң соңда, чээшкинге өске-даа ажалдакчылар ат салып эгелдөөң.

Бистин салышкынымыс

СССР-ниң улус ажал-агыяны хөгжүдериңиз (1951 чылда үндүргөн) күрүңе чээшкиниң бижидилгениң партия школарыңың белеткел курсуңуң дыңнакчылары улуг көдүрлүүшкүнү-биле киришкен.

Ол курста 20 ажал дыңнакчылардан 17 кижилер, ылангыя эштер Сарыг-оол, Торжук, Андросов олар бодун чаргы айның стипендиязын чаа күрүңге чээшкиннге бижиткен.

М. МИРЧИЯ.

Колхозтун хову турлаанда

1951 көдө ажал-агыя чылында эл-овка удурткан 3 тракторлук бригадалык бекшилдиг дүжүт өстүрүп алырыңга Тандыны Ленин аттыг колхозунуң тараажылары багай эвес белеткенен.

Машина чепсел, дериг-херексел септелгези чогурун өйүңдө кылдыңган, план өзүгээр белеткениш арылганың үзриндерден 720 центнериң хораннаан. Ол ышкак хову ажалчыны планын чоттады, тыртар болгаш кижилерни хуваап тургускан. Ажалдың бүдүрүмчелиңне идиглиг социалисттик чарыштың бот-хүлээлгелери бригаданың кенжиги бүрүзүңгө чедир калбарган.

Бүгү чүвө белең, чүгле агрономунуң тарып эгелээр деп айтканыңың манап турган. Апрельдиң 26-да бистин колхоз хову ажалчыны байырлап шийчиле киришкен. Кижилер бүрүзүңүң сагыш-сеткилин шынарлыг болгаш хейнү кылып бүдүрери дээш чүткүл достур-бейи турган.

Ажалды баштайгы хунуңде эртен чайгы аңдартыңан 540 гектардан 134 гектарны дыскалап илтирөөң. Колхозтун хову турлаанда эш Дажы-Самбуунуң бригадалык бурун составы-биле мыччагаар Вай-Хаак МТС-тиң эш Дитам.

Ол курста 20 ажал дыңнакчылардан 17 кижилер, ылангыя эштер Сарыг-оол, Торжук, Андросов олар бодун чаргы айның стипендиязын чаа күрүңге чээшкиннге бижиткен.

Тарааның үнеринге черниң шыгы улуг хамаарылгалыг болур. Эш Багай-оолга удурткан комсомолчуларың 18 гектар участогу хар шыгы-биле эки хандырыңган. Ол талазы-биле колхозтун сугтарыңчылары мога чокка чүткүлдүг ажалдап турар, ылангыя эш Данызын-оол апрель 28-не чедир 135 гектар шөлдү хар суу-биле сугтарган. Сугтарыңчы бо чылаң 200 ажал гектары суг-биле хандырыңган хүлээнип турар.

ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ

Россия—радионун төрөөн чурту

Тере-Хөл районун коммунисттеринин хуралы

Барын-Хемчик районун ВЛКСМ райкомунун чамныда «ВКП(б) төгүзүндү доңуз» өөрөөр бөлүмү П. Панкратова удурутур. Бөлүмүнүн дыйнакчылары анаа үргүчүзүз, консультация ап турарлар. Дыйнакчылары айтырын ол билдирит болгаш тодазы-биле харылап берип турар.

Чурукта: П. Панкратова комсомол организацияларынын секретарьтери-биле беседа кылып олурары.

Чуруу А. ЕРМОЛАВТШИ.

Комсомол ажылында четпестерни чайладыр

ВКП(б)-нин Эрин райкомунун бюрозунунда комсомол ажылынын дугайында ВЛКСМ райкомунун секретари эш Санчааның илеткелни ап чугаалашкан. Районун социалистик чаарталгазын керезне комсомолду аныктарнын киржилгезинин кескү эки чижестерин демделештирсе, бире болза, аныктар ортузунга коммунисттик аныкылдылгенин прантигит хемчегелерин ВЛКСМ райкому, оң бюрозун ырактала четпестерни турсурун айтыккан. Эш Санчаа комсомол райкомунун аппаратынын ажылы эде тургузарын ам-даа чедип албаан. Ажылга ницти-чала чок, эддек ажил-игчи чорук чок болгаш удурутулгада оператив чок байдал комсомол райкомунун ажылында үргүзүлүшүнү турар. Райкомунун аппараты болза, аныктарнын өзүлүк боттары биле барып ажил чорударын эвожжеткеш, нацделерин бюрократизм-биле бүтү аныкты шитирлерин «бодал» келгенер. Ычангаш районда комсомол ажылы кончуг куду деңгелде туруп турар. Комсомол райкому ол айларын иштинде 10 доктаалдар үндүргөш, оң күөөсүздөни дугайында нагыс-даа эге организация секретариин илеткелни ап көрбөз. Бюро чамдык айларда план чок ажилдап турган. Комсомол райкомунун ажилдакчыларынын барып турган черлеринде безин ажил экижигейин турар, а чамдык Качык, Тес сумуларга барбайн турарлар. Комсомолдуг эге организацияларынын иштени организастыг ажилдары комсомолчуларын иденейилгип кирширттербейн келген. 430 комсомолчулардан чүгле 30 киши хей-нигити даалгаларлыг болуп турар. Комсомол райкомунун оргклизинин эргелекчизи эш Аммиринт комсомол эге организацияларынын ажылынын дуржулгаларын солустурар ажилдарын организаста-байн келген. Оң ужурунда чамдын черлерде комсомол эге организацияларынын секретарьтери («Кызыл сылдыс» колхозта Дутурук, Качык сумуунда Бумбалдай болгаш оон-даа өскелер) ажилдык практиказына ам-даа мергепип шыдабайн турарлар. Комсомол чырдыкчыларынын четкинде 7 политбөлүмдөрдөн 4 бөлүмдөр ажылынын шуут соксаткан. Пропандисттерин иштине комсомол райкомунун аппаратынын ажилдакчылары Аммиринт, Чараш-оол олар боттары безин бөлүм-нери башкыларынын соксатканнар.

Күш-культура болгаш спортка аныктарны чаңкытырып кижизитпейн турар. Бо талазы-биле ВЛКСМ, күш-культура болгаш спорт, профэвилет обкомнары бо району күш-культура херекелдери-биле хандыраары соңуура-байн турарлар. Комсомолдуг область комитеди эртен чылдын февральде комсомол Эрин райкомунун ажылынын дугайында илеткелни алгаш, шитиптир үндүргөн, а оң күөөсүздө организастатынмаан. Партиянын районда чамдык эге организацияларынын секретарьтери (чижэ Качык, Тере-Хөл сумуларыча Шижээ, Хорлуу) боттаранда хамаарышкан комсомол организацияларынын практигит удурутулга-биле хандыраарын бойдайла партия райкому боду база эртежип келген. Районун аныктарынын ортузунга коммунисттик кижизидилгенин ажилдарын экижидериче партия, комсомол активтеринин күжүн угландырбайн, ниити негелдени кошкаткан турган. Четпестерин узуугар дугайында шитиптирлерин күөөсүздө партиянын Эрин райкому-даа, ВЛКСМ об. кому-даа эки организастаза чогуур.

С. БАДЫРАА.

Школаның иштики кижизидилге ажилдарынче кичээңгей салыр

Школачылар ортузунга кижизидилге ажилдарын удурутууче партия организациялары кол кичээңгейин салыр умурудуг. Улуг-Хем районун бешки партия конференциясы болза, ВКП(б) райкому, эге организациялар эрген отырттуг үеде бо талазы-биле кончуг кошкак ажилдаанын айткан. Партия райкому сөөлү үеде школар ажылынын дугайында айтырларын бюрого чугаалакчырын организастап, тус-тус школарга хыналдаларын-даа кылып турар. Шагаан-Арыг сумуунда чеди чыл школарынын иштики өөредилге кижизидилгелиг болгаш ажил-агыгый ниити организастыг ажилдын дугайын чугаалакчып көргөн. Ол үеде школаның директору, коммунист эш Будуге болза, школамын ниити ажилдын багыраткан турган, харын оң бодун ап чорур аажы-чаңкылында эртежип болур аржанок четпестер илерез. Райкомунун бюрозун оң ажилында болгаш хууда аажы-чаңкылында четпестерин тодаргай билдирген. Эш Будуге оон бээр кыска хуусааның иштинде ажилды эде тургускан школада башкылар чөвүлелинин ажилы, өөреникчилерин ортузунда кижизидилгенин тускай ажилдары, унда пионер, комсомол организацияларынын ажилдары экижээт.

Ол шынаш чоокта чаа Шагаан-Арыг хоорайда ортумак школаның директору, эш Мареваның үшү улдуңда өөредил-

ге-кижизидилгелиг ажилдарын түнцелин дугайында илеткелни партия райкомунун бюрозунга алган. Четпестер база улуг болуп илерез. Дирекция че-ри болгаш партия организациясы башкылаашкынын контролон чоруттайн келгенер. Оң ужурунда эки ажилдык башкыларынын дуржулгалары ажыглаткымайн турар. Чамдын башкыларынын (Кубанова, Шквер, Гоголь, Семенова) кошкак ажилынын түнцелинде 73 өөреникчилер багай демдектерлиг өөргөнгенер. Школаның ада-иелер комитеди (даргазы эш Чепурной) кошкак ажилдап турар.

Комсомол болгаш пионер организацияларынын ажылынын кошкакынын чылдагааны-биле комсомолчуларын чылгаш пионерлерин иштинден 7 киши багай өөрөгөннер. Бо бүтү четпестерин узуугар дугайында хемчегелерини школада партия организациясы албайн келген.

ВЛКСМ райкомунун секретари эш Болдашкын, оң школа, пионер кижизидилгенин эргелекчизи Вязнова олар школада пионер, комсомол организацияларынын ажилдарын кыры-биле өрөнгөй удуртуп турарлар. Школаның иштики кижизидилгелиг ажилын деңгелни беддер дээш школарда партия, комсомол организациялары эки ажилдаар умурудуг.

М. БУГАЛДАЙ.

Программаны доозуп турар

Чаа-Хөл районун Сталин аттыг кө-дөө ажил-агыгый артелине партиянын политшколазы (пропагандист эш Огур-оол) план өзугар ээлчегилгич кичээлдерин үзүктөл чока чорудуп келгенин түнцелинде бо чылны өөредилге про-

раммазын чедикшигенин дооскан. Политшколаның дыйнакчыларынын иштинден эштер Оскал-оол, Доспан, Кабалан, Огур олар марксизм-лениничи билгини шитгээдип алып талазы-биле оңа эки болуп шыгарааннар.

О. ОПЕЕН.

Радиону чогадып үндүргөнгөндөн бе-жен чыл болган оюн демделгезери-биле 1945 чылда Совет Чазааның шитиптир-биле чыл бүрүнүч радио хунун тургус-кан.

Орустун генилгит эртемдээни Ален-сандр Степанович Попов 1895 чылдын май 7-де орустун физик-химия инсти-туцинин физик салбырын хуралына агаар дамчытыр демір-удаазын чоңка медээлерни дамчыдып турган.

Ол көргүзүшкүнүн Попов мындыг сөстери-биле дооскан: «Мээң прибору-ну моон сонгаар улам болбаазырадып тургаш, дүрген электи чайгылышкын-чыларын дугаламчызы-биле ырак че-же медээлер дамчыдарына хереглен болуп деп идегелди адак сөөлүнде илер-гейлеп болур мен». Бистин үеисте канчаар-даа аянок калбаа-биле херегле-тинип турар радио харылзаазы деле-гей кырынга мычаарда эң баштай бот-танган, 1895 чылдын май 7-нин хунун радио тывылгазынын хуну деп санаар.

Оң соонда, 1896 чылдын март 24-те, Попов бодунуң эң чоок ажилдакчызы Рыбин-биле кады 250 метр черге Мор-зениң үжүктери-биле радио дамчытыр медээлер дамчыткан.

Оон бир чыл эртенде Попов Крош-тада радио талазы-биле боттук дур-жулгаларын кылып тургаш, 640 метр черге дамчыдылгач кылырын дораан-на чедип алган.

1897 чылдын күзүндө «Америка», «Европа» деп корабльдерин аразына 5 километр хире черге харылзаа тур-гускан. 1899 чылдын августу Кара-да-лай флотунун корабльдерин аразы-на харылзаа тургузарынын дуржулга-ларын кылгаш, 22 километр ырак че-реге минуттада 15 үжүк дамчыдар харыл-зааны тургускан.

1899 чылдын ноябрьде «Генерал-ад-мирал Апраксин» деп корабль Голланд-тадан Либаваге бар чыгкан Голланд ортудуктуң чанынга сымк сутта олу-рупкан. Аңаа дузаламчы көргүзери-биле «Ермак» деп дош чарар пароходту чоруткан, Попов биле Рыбинге Гол-ланд ортудук болгаш Котка аразы 43-верста черге радио харылзаазын орга-низастаарын дааскан. Ындыг харылзаа 1900 чылдын февральде тургустунган. Ол аразында Лавенарин деп черниң чоогуна кезек балыкчылары алаанда дожу бузулгаш, далайже оларны до-жаш чоруп каар орта, балыкчыларга ду-заламчыдан көргүзүндөр деп Петербург-тан «Ермактын» командирини телеграф-биле дожуал чедер берген. Ол телеграм-маны Попов Коткадан «Ермактын» ин-чаарда турган чери Голландже радио-станциянын дамчытыр дамчылып бер-ген. «Ермак» дузаалды күөөсөд, бал-лыкчыларын амы-тынын алган.

Ычанганг Россияга радио харылзаа-зынын боттук шугурум аяктына эң баштайгы үезинде эгелешле-киши амытаның амы-тынын алдырыга бараан болуп эгелеш. Александр Степанович Попов бодунуң төрөөн чуртунуң өзүлүк патриотчузу турган болгаш радио ха-рылзаазы өскө кандыг чуртка өвөс, ха-рын Россияга тыптып аяктыгына чоргарарлыг турган.

«Мен орус киши мен, ычанганг бо-дунуң бүтү билгилерини, бодунуң бүтү-ле чедикшигенин чүгле мээң төрөөн чуртумга бээр эргелиг мен» — деп Попов чугаалаан.

Александр Степанович Поповтуң чо-гадып тыпканы-биле киши төрөлгөнүн илтиг улуг чагаай чедикшини радио 1895 чылда Россияга тыттып үнгөн. Ол чогадылгач болза, орус улустуң чо-гадычы салымчыны бир онза чижээ болуп тур.

1917 чылдын ноябрь 12-де Ленин «Шуптуга, шуптуга» деп радио дам-чытыр кыйгырыга ат салгаш, Совет-териниң Бүтү-россия съездини чаа совет чаазыты тургускан» деп ол кыйгырыга дыйнаккан.

Ниитиниң малынга чулуктуг чемнер

ЯРОСЛАВЛЬ. Некрасовский районун «Красный коллективист» колхоз-туң ниитиниң мал ажилынын проду-нулу деңгел, баш саны өзүп турар. 1953 чылдын төнүзүндө доктаанынган малдык баш санын бекдиктен миня-муму ийи чартык катап амыр күөөс-тинген. Көдөө ажил-агыгый артелиниң малчы-лары чыл бүрдө инек бүрүзүндөн 4.500 амыр литр сутту ап турар. Үш чартык ай иштинде инек бүрүзүндө эртен чылдын бо үезинге бодарга барык 200 литр сутту хойну алган. Ниитиниң мал ажилына быжыг чек суурну тургусканынын ачызы-биле кол-хозчулар мал ажилында улуг чедик-шиннери чедип алган. Бир тонна си-ген бүрүзүнө 5-6 тонна чулуктуг чемнерни чыл санында белеткештирсе, колхозчулар кол угланышынын чу-

Демір-удазын дамчытыр чугаала-жынышын болуп турда Духонин Улус Комиссарларынын Чөвүлелиниң дузаа-лын күөөсүдиринден шуут ойталаарга, Ленин радио станциянын канчаар анык-лаанынын дугайында эш Сталинның чу-гаалааны:

«Радио станциямыга бараал, ол бис-ке дузанын көргүзөр: бис тускай ду-жаал-биле генерал Духонинни халып каапкан, команды составынң башын ажилдыр солдаттарга ужурун чугаалаал деп эш Ленин чугаалаан».

1917 чылдын Октябрь революция-нын соонда Россияга радио хөгүзүлдө-ниң төөгүзү Ленинниң болгаш Сталин-ниң аттары-биле шуут холбашкан.

Советтин Россияга радиону хөгүзү-дирин херезне, ылангыя Почта-Теле-граф Улус Комиссариянын система-зынага радио станцияларынын күруне четкилерин организастаарынын херезне Ленин онза сагыш салып турган.

Партиянын болгаш чазактын докта-дарын, информацияларын радио дам-чытыр дамчыдарын организастаанын Почта-Телеграф Улус Комиссариянын бир дугаар башкыларынын бирээзи болган. Баштай Хадыкин, Детское село-нун, оң соонда Ташкентиниң радио-станцияларын радио дамчыдар черлер кылдыр ажылгашан. Оон-биле кады хулээп амыр четкилерин элөөн калбаа-биле орга-низастаан. Радистериниң хой нурузу демобилизастатынган далай шегилери болуп турган. 1918 чылдын күзүндө бүтү хоорайларга болгаш улуг-улуг де-мир-орук станцияларына Москвадан үч-чирге радиону дыйнап болуп турган. Кал-бак чоңга ол дээрге мырыңай чаа чүвө турган болгаш радиону большевиктер-нин тыпкан чепсөө деп турган.

Советтик радиотехниказын, ылангыя радио дамчыдылганын хөгүзүдирин херезне Нижегородтуң радиолоботори-яны элөөн улуг укур-дузалыг болган. Лаборатория күштелдирер, база генера-торлук электри лампаларын ажилдап кылган болгаш 1919 чылды сөөвүредир радио-телеграф дамчыдылганын тала-зы-биле дуржулгаларын күштүү-биле чорудуп турган.

Оон соонда удатпаанда Владимир Ильич Ленин Камгала Чөвүлелиниң доктаалына ат салган, ында бийик ма-ны болза: «Ийи муңд верста радио дам-чыдылгалыг топ радио-телефон станция-зын ийи чартык айдаан орайтаптайн эң далайгы өзү-биле белетип кылырын Пошта херезиниң Улус Комиссариянын Нижегород радиолоботориязынага да-зыр» дөөн.

Владимир Ильич Ленинниң могаг чоң сагыш салымчылары-биле, оң шуут удурутулганын адаа-биле болгаш оң аныктыкчылары-биле радио харылзаа-зынын сууру ычарп тургустунгаш, оон соонда он үндөшүлөш совет радио кал-барып делгерез.

Эш Сталинниң, большевик партиянын Топ Комитетиниң дузаламчызынын түп-нелинде сталинчы беш чылдарын үе-зинде бистин чуртувус харылзаанын болгаш дамчыдылганын бо үениң бол-баазы радио төптери-биле шыптынган. Ол радио төптнерине хереглээр бүтү чепселешкиннери ада-чурттуң үлет-пуртине бөдүргөн.

Далай эгелээр үеде радио станция-ларынын ниити күзүзүнүң талазы-биле Совет Эвилели Европага бир дугаар черни эгелеп турган.

Радио болза, миллион-миллион кижилерин митингиз болур, «саазын чоң» болгаш «ырач-чок деп чүвө билбес» солун болуп деп Ленинниң радио ду-гайында бодалын станцияны беш чылдар амыдырал кырынга ботандырган. «Мос-кыга номчутууган солуну бүтү Рос-сия дыйнаар болур» деп Ленинниң сө-стери боттанган. Сталинчы беш чылдарын эң дүргөн күөөсүдиринче болгаш социалистик тургу-

зуушкуну ботандырарына бистин Тө-рөөн чуртувустуң аныкты чоңарын мо-билизастаарынын херезне радио совет чазактын болгаш коммунисттик партия-ны күштүг чепсөө болу берген. Ала-чурттуң дайынын чылдарында радио-нуң укур-дузаны онза күштүг көзүлгө.

Бистин Төрөөн чуртувустун кырынга улуг аймак диргелген хуньерде, 1941 чылдын июль ыште, эш Сталин радио-нуң дузаламчызы-биле бүтү совет улус-ка: «Эштер! Хамаатылар! Ажилдар, угба-лар, дунмалар! Бистин армиянын бол-гаш флотун дайынчылары!

Оңуктерим, Силерге мээң угадырым болза!»

Камгалаалдык Күруне Комитеди бо-дунуң ажилына эгелеп кирген болгаш Кызыл Армияга болгаш Кызыл Флотка эрестиг кызымак деткип дузалажыр тө-лөөдө, дайынын чылаша шавар төлөөдө, тиңдээр төлөөдө, Ленин—Сталинниң партиянын долгандыр, Совет чазакты долгандыр сыйры катыларынын бүтү чоңу кыйгырып тур» деп төөгүлүг кыйгырып чугаалап турган.

1944 чылдын ноябрь 6-да эш Сталин: «Гитлерин башкы-бурундан бистин черивис амдан эгелеш кезөөдө хосту» деп сөстери база катап күштүг дыйна-лып турган.

Ленин болгаш Сталинның айтыш-кынарнын барымдаалаап, советтин шери-даа, хамааты-даа радио техниказы эң муракчы эртемни үндөшүлөш хөгүжү турар.

Сталинчы беш чылдарын үезинде бистин улуттурууске күштүг эрте-минчилек сууру тургустунган.

Радио хөгүзүлдөниң талазы-биле Поповтуң тып чогааткан чүүлү-биле бир дугаар чери эгелеп алганыны алыс-пас дөөш совет эртемдөөнөр үргүлүк ораданын турарлар. Радио талазы-биле делегейни хей-хой чедикшигенири совет кижилерин болуп турар.

Ам бо үеде советтик радио дамчы-дылганын ССРЭ-ниң улустарынын 80 дыйдарынын болгаш дашканынын 32 дыйдарынын кырынга хун бүрдө чо-рулуп турар. Совет найсылалдык ыды бистин элтеринес улуг Төрөөн чурту-вустуң эң ырак булуңдарына чедир дыйналып турар. Ол ышты делегей кырында миллион-миллион бөдүн кижилер улуг кичээңгей-биле дыйнап турарлар.

Бистин область радиотехника болгаш радио дамчыдылганынын талазы-биле кыска үениң иштинде улуг ажил чорутулган. Областың колхозтарында, МТС-теринде, совхозтарында, районнар төптнерине радио беддиртери ажилдап турар, радиоточкаларынын саны 1945 чылда турганындан 3,6 катап улгаткан.

Областың радио комитеди радио дам-чыдылганын тыва, орус ийи дылдар кы-рынга чорудуп турар. Хей-нигитиниң, политиканын, көдөө ажил-агыгый, эм-неленин, эртемнин, уран-чогаалдык музыканын болгаш оон-даа өскө тема-ларын дамчыдылгаларын чоң хун бүрдө дыйнап турар.

Сталинчы дөрт дугаар беш чыл пла-нынын дургузунда бистин область радио-фикация болгаш радио дамчыдылганы бодунуң хөгүзүлдөниң талазы-биле бурунчаар чаа башкыны чедип алган.

1950 чылдын дургузунда радио эр-теминин талазы-биле чаа аныктыкчы болгаш ажилдар кылган 100 амыр кижилерге Сталинчы шаңнадарын тывыс-кан.

Совет улустуң материалдыг болгаш культурулук водурлушкунун Ленин—Сталинниң коммунисттик партияны хан-дырган. Радио совет кижилериниң кулчу-турамынын болгаш амыдыралын ча-рылбас кезин болган.

Совет улусту коммунизмниң чайы-янчак беддикче аппарат чыдар—бистин башкыны болгаш башкычыны эш Сталинниң улуг угаанын удурутулганы-биле чаа чедикшигенире!

Ю. ТАМДАКАЙ.

Областың радиоинформация комитетиниң даргазы.

Машиналарын күчү-шыдалын чүмү-биле ажыглаары

АЛМА-АТА. Джембул областын Чуйская МТС-тиң ховуда турлаанда радиопроектиниң чанынга эш Халиловтуң бригадынын дүнеки ээлчегини трактористери чыгып келгенер. ВКП(б) ТК-нын май 1-ге кыйгырылары олар кичээңгейин-биле дыйнааннар. Ол кыйгырылар Казахстанны механизаторларын улам сорук киргез.

«АТЗ-НАТИ», тракторун күчү-шы-далын чүмү-биле ажыглаар дөөш тра-кторист Чеме Дель агрегатты радиоиз-лиастапкан. Эш Дель дун-хун дургу-зунда гектар бүрүзүнө 250 грамм кывар чүүдү кмапап албышаан, бүдүн чартык норманы күөөсөдип турар.

Агрегатташынын оң методун эске бригадалар база хереглешээр. Чуйская МТС-те хову ажилдарынын темпелери ийи катап улгаткан.

Комплексилг агрегатташынын методун ажиллаштырган, Казахстанның 7 муң чыгыш трактористери ээлчегде нормаларын амыр күөөсөдип, чакы хову ажилдарынын темпелерин дүрө-дедип турарлар.

(СЭТА).

Краснохолмск комбинатынын артык-чыларынын, эргилериниң болгаш кылыгыларынын 178 бригадалары май мурунун чарынынын күш-ажил-чы ээлчөөн амыр күөөсөтөннер. Эки шы-нарлыг пөстөр бөдүрүп үндүргөн.

(СЭТА).

Эки шынарлыг пөстөр

Күш ажилдык болгаш дериг херекел-дерин бүдүрүкчүлүүн беддирин чедип алганнар.

Байырлагга 13 муң метр пөс кылыр күлээлгези чедикшигенин күөөсөткен.

(СЭТА).

Колхозчуларның хүлээлгелери

ВКП(б) ТН-ның февраль пленумунун шийттирин күтүстүшпөө, бистиң колхозтоң эр, херэжөөн колхозчулар бөлгөш Шагаан-Арыг МТС-тиң механикаторлары колхозтоң организмас, ажылагынын быкыглар, бүгү колхозчулары көшмүн амыдыралдан сууржуң, күтүргүлүгүлүгү шилчидериниң шийтирилгил удуң дугаар ханызы-биле билип, социалисттиң чартылганы чоңку үдө шийтирилээр-биле бүгү улустун социалисттиң чарыкына кирдиси.

Областың аякык колхозтарына бошшевики партинын, совет чазактың болгаш улуг башы Сталинның хүн-бүрү аа-орбе дузаламчызына дайымышаа, ол дузаламчыларга харыны кылдыр чаз-чаа чедишкениниң чедиң алыры-биле Киров аттыг колхозтоң эр, херэжөөн колхозчулары колхозта МТС-тиң механикаторлары, тускай эртемниглерни моң адаанда хүлээлгелери алганнар.

Мал ажылының талазы-биле: чылгы малдың доктаатын планын 108 хуу күүседир. Төрүү 100 баш бе бүрүзүндө 80 баш кунуларны доруктурар, ыччаарга колхозтоң чылгычызы эш Т. Балдан-оол 25 беден 25 кунуну камгалап алырын хүлээген. 1951 чылда 60 баш бени тарып боозадырың чедиң алыр.

Мыйсыгтың бода малдың планын 108 хуу күүседир болгаш 100 баш төрүү инек бүрүзүндө 95-тен эвэш эвес ызааларны камгалап алыр. Барааның сүт фермазының сүт саалдазының планын 107, хуу күүсеттишаан, бир саар инек бүрүзүндө 1200 литр сүт саалдазың чедиң алыр.

Хой, өшүгүнү өстүрүр планын 110 хуу күүседир болгаш төрүү 100 баш шээр мал бүрүзүндө 106 баштан эвэш эвес чаш малды камгалап алыр. Хойжу эш Хунан-Кара 100 баш төрүү хойдан 110 баш хураганнары өстүрүр алырын хүлээген. Бир хойдан алыр дук кыргыдазын 15 хуу улгытыр. Каракул уксаалыгы үрелиг жоштарыны үрени-биле 700 баштан эвэш эвес хойларны тарып боозадыр. Хавап болгаш күш фермаларын тургузул, бир төрүүр хавапдан 12 баш хавап оолдарын доруктуруп алыр.

Малдың чөм сууруңду талазы-биле: малдың чөм сууруң эртен чылдаазын. дан ийи катап хойну белеткер болгаш 100 ажыг гектар сиген шөлүн аптап арыгааш шингээдиң алыр. Күрүңге дужаар продуктуларны чогуур хуусаазында, дүктү июнь 10-да, эйти-сентябрь 1-де күүседир.

Чер ажылының талазы-биле: тарылга шөлүн эртен чылга удуң 27 хуу кал-барты, оң иштинден кызыл-тастың тарылга шөлүн—40 хуу улгытыр. Тарылыны 10 ажыг хүнүдө бедик агротехниктиң денгелек эртерер. Тарааның ажаалгазын бедик шынарлыг чорудуп, бүгү сугаттың тарылга шөлүнө тараан тарааларын 2—3 катап сугатар. Күрү-вө планында доктаатынган дүктүн 15 хуу бедик дүктү бүгү тарылга шөлүндө алыр. 100 гектар кызыл-тастың гек-тар бүрүзүндө 30 центнерден, 400 гектар-ның гектар бүрүзүндө 25 центнерден, 630 гектарның гектар бүрүзүндө 20 центнерден, ыччаарга нити шөлүңдө гектар бүрүзүндө 20 центнерден күдү эвэс дүктү өстүрүр алыр. Колхозтоң бир болгаш ийи дугаар хову ажылының бригадаларының бригадирлери эштер Бучнагай, Лопсаң олар боттарының тарылга шөлүңнүң гектар бүрүзүндө 20—30 центнер дүктү чедиң алыры-биле тус-тус хүлээлгелери алганнар. Дүктү ажаап алышыкынын чидирг

чокка 20 ажыл хүнүңдө доозар. Күрү-вөгө тараа дужаарының планын сеп-тябрь 10-да, МТС-ке натура төлевирин ол-ла хуусаада үзө санажыр. 1952 чыл-дың тарылгазына херэглээр бүгү тарып культураларының болгаш картофельдин үрениниң долузу-биле уруп белеткер. Күскү кур чер андарылгазының планын июнь 16-да, оң ийи-үш дугаар болбаа-зырадылганы хандырышсаан, аңгыс чер андарылгазын октябрь 1-де доозуп алыр.

Шагаан-Арыг МТС-чиң бистиң колхоз-та ажылдап турар трактор бригадазы биле колхозтоң хову ажылының брига-дазының кады ажылдажылгазын ханды-рып тургаш, 15 айт күштүг трактор-биле ээлчегде 600 гадан эвэш эвес черни андарар. Дүктү ажаап алышыкы-ның үзүндө комбайн бүрүзүңгө 400 гектардан эвэш эвес тараа культураларын ажаап алыр. Кывар, чаар мате-риалдарны 5 хуудан эвэш эвести, ыч-чаарга трактор ажылының бот-өртөөн 10 хуудан эвэш эвес кылдыр кудула-дыр. Тракторлар-биле андарган бүгү тараалар шөлүнүң гектар бүрүзүндө 20 центнерден эвэш эвес дүктү чедиң алыр. МТС-тиң колхозта ажылдап берип турар трактористери эштер Н. Чекулун, А. Гурьев олар ээлчегде 1000—1000 га черни андарарын хүлээгенер. Чаа сугартылыг системанын шингээдиң ал, 300 гектар тарылга шөлүн ажылгалга киирери-биле сугартылыг бугазының тү-дүн чорудар.

Тудуг-сууржулга ажылының талазы-биле: колхозчулары чаагай амыдырал—сууржунга киирер сорулга-биле 1100 кубометр тудуг кыянк белеткеп, соөрт-түп алыр болгаш 18 муң транканы, 20 тонна чугайны, 20 муң саман тудуунуң сугартылуу база 20 муң анаа тууябуну белеткеп бүдүрер.

1951 чылда 20 чурттала баяңчы-арып, 300 олуттуг бир клубту, чылгы малга—2, инекке—2, ызаага—2, 2000 баш шээр малга—4 кажалары туду-60 тонна кирер тараа складын, тараа кургадыр бир шаңгы, чаазың мастер-сынагы, ногаа шыгжаар складты, хлеб быжыраар бир баяңчыны, бир магазини болгаш кижи, мал эмнелгелериниң пунк-туларын тудуп тургузар. Тудугларың чүгө чаңгыс аай кылган хевир-биле чорудар.

Колхозчу тудуг кадырларын өстүр-ери-биле 2 ызаачылары, 2 дашчыларын, 2 чазаныкчыларын белеткеп алыр.

Улус өөрдилгезиниң талазы-биле: школага өөредилге кижизидилгедиги ажылдың шынарын эжикидер, школа назылыларын бүрүн хаара тудуп өөрд-ди. Бо чылын колхозта чеди чыл шко-лазын аяктыр. Школаның нити сеп-телгезин август 1-де доозар болгаш одалга ыжының чыл курлавырын тур-гузар.

Школаларының чайгы дыштшылазын чөп организмастап тургаш, тарааның хоралакчылары-биле демиселди чорудар тускай бригадалары организастаар. Кол-хозта чогуур назылыларнык бижик билбес болгаш биче билдилерин бүрүн өөрдирин чедиң алыр.

Колхозка ийи дугаар кварталда культу-турлук магазиниң тудуун доозар. Кол-хозта садыттын саарыла планын 105 хуу, өдүк белеткелин—105 хуу, алгы-кешти—110 хуу күүседир.

Алан хүлээлгелери алдарлыг-биле күтүстүшпөө, социалисттиң чарыкына рай-онда «Күш-ажылдың хостуу» колхозту кыйтырган.

Чурукта: Би-Хем районун «Красный пахарь» колхозун чылгызы оларда. Чуруу А. Ермолаевти.

Үрелиг мал совхозунуң тыва колхозтарга дузаламчызы

БОРОДИНО. Чоокта чаа Тыва обла-ста Сталин аттыг колхозтоң колхоз-чулары бистиң областың Бородинола үлгерилгил малдар совхозуна чораш-а ол оң ажыл-агыйын болгаш үлгер дур-жулгазын таныжып көрөш барганнар. Оң соонда ол төлөзөр совхозтоң ди-ректору эш Гуц болгаш парторганиза-цияның секретари эш Белкин оларга Сталин аттыг колхозтоң колхозчулары-ның мурундан чаага чорутканнар.

Чаагада Сталин аттыг колхозтоң колхозчулары моон сонгаар бот-боттары-га дузалажыр сорулганы илергей-левишаан, мал өстүрериниң үлгер-дуржулгазын оларга көргүзери сов-хозтан дилээнер.

Ол чагааны совхозтоң коллективни бодунуң хуралына улуг өөрүшкүлү-биле уткуп хүлээп алган. Совхозтоң ажылдакчылары Тывада Сталин аттыг колхозтоң мал өстүрер ажылыга дуза-ламчыны көргүзери сонуграп хүлээп-ге алганнар. Хүлээлгедө тодаргай хем-чеглерни көргүзүп айткан.

Ол хүлээлгедө көрдүңгөн хемчеглер-ни ботандыраары-биле совхозтоң ди-рекция чери, партия болгаш профес-сиял организациялары 60 хүнүңдө ол колхозка сименталь үрелиг бир буга-жык ийи болдурга болгаш оон аңгы-да бедик дүктүң тараа үрениниң каш-каш центнери, хой чылда үер сигенер болгаш чимистиг ыяштар сыптарың белекке чорутканнар. Ол дузаламчыны чоруткан дугайында Сталин аттыг колхозтоң колхозчулары совхозтоң коллективинге боттарының өөрүп четиргени илередиң чагад чо-рутканнар.

Моон сонгаар харылааны улам кы-лынадыр болгаш ажылдың үлгер-дуржулгазын солчур төлөздө, чоңку хүннериң иштинде совхозтоң коллек-тивни бодунуң муракчыларын болгаш стахановчуларын Сталин аттыг колхоз-че чорудар деп турар.

Н. ТУГУЖЕКОВ,
Хакасс областың Бородино көдө Советтиң даргазы.

Малдың эки ажаалгазы дээш колхозчу малчыннарның күженишкени

Чая-Хөл районун Ан-Туруг суму-зунда чоокта чаа организмастыгын Леуни аттыг көдө ажыл-агый артели-нің малчыннары нитиниң мал ажы-лының азырал, ажаалгазын эжикиде-ринче улуг кичээлге салып турар. Малдың одалдышыкынын малдың тус-тус өөр бөлүк айы-биле таарыш-тыр тургускан.

Колхозтоң малының оодаашыны масалыны-биле эгелээнин барымдалаш дүңкө журунгарыларын малчыннары иштиңден тускайлап тургускан. Кол-хозчу малчыннар бо чылын төрөө 13 инектерин 13 ызааларын, 17 беле-риниң 17 кунуларын, 80 хойларын 81 хураганнарын менди камгалап алган.

К. ОНГА.

Мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планын күүседир дээш

Сут-Хөл районун Сут-Хөл суму-зунда Киров аттыг көдө ажыл-агый арте-линдиң малчыннары нитиниң мал ажы-лыны хөгжүдериниң үш чыл планын че-дишкенин күүседир дээш кызымак ажылдап, малдың чаш төлүн менди камгалап ап турар.

Чылын төрөө 124 өшкүлерниң 128 анай-ларын, Чалаа—110 хойларын 110 хураганнарын, Шаывараа—120 хойлар-ың 120 хураганнарын, Дыртын-оол—35 хойларын 35 хураганнарын боор-камгалап алган. Колхозта мал төрүүш-күнү үргүчүлөп турар.

О. ХУНА.

ДЕЛЕГЕЙНИН СТАЛИНЧЫ ШАҢНАЛДАРЫНЫҢ ЛАУРЕАТТАРЫ Кыдат улустун алдарлыг уруу

1949 чылдың октябрь 1-де кыдат улус бодунуң хосталгазын болгаш бодунуң хостуг демократтыг күрүңүңнүң тургустунганын байырлап турганда Мао Цзе-Дун-биле болгаш Чуу Де-биле ка-ды индир кырынга Кыдаттың улуг чаар-тыкчызы Сун Ят-сениң чоң эжи—Кы-даттын улустуң төп чазак чөвүлелиниң даргазының оралакчызы Сун Цзин-лин туруп турган. Ол алдарлыг хүн-де чыылганнарын — улус чоңуң ор-тузундан үңгөн күрүңе болгаш хөй-ни-ти ажылдакчыларын аразында Сун Цзин-лин туруп турган.

Сун Цзин-лин болза, чарлык милли-ард кижилгил кыдат улус-биле кады чаа, аас-кежиктиг амыдыралды тургузул эге-лээ. Ол улуг алдарлыг херек болза, империализмниң болгаш иштики реак-цияның күштеринге удуң, кыдат улус-туң бүгү дайыннарына удуң оң-оң чылдарда оң чорудуп келген болгаш ам-даа үргүчүлөп турар демиселниң дугайында Сун Цзин-линге шаңнал бо-лур.

«Хосталган Кыдат» деп кино-чурку-ту тыртырар дээш чыл дургузунда Кы-датка ажылдап тургаш, Сун Цзин-лин-биле удаа-дараа учуражып турган аас-кежик-тир. Тайбың—бо дээрге, бүгү улустарың камыттың мурунда күзөп турар чүлү ол, а Сталинны ады бол-за, эң-не илези-биле тайбыңны илере-диң турар.

Мья бо хөй эвес сөстөрдө хөй чыл-дардагы демиселдиң түңнелериниң ханы, тодаргай утказын болгаш ажал-ходелбирниң программазын илередиң турар. Келир үдетти демиселдиң тодар-гай мөзү шынарын билер кижи, ажал-ходелбирниң шүгүмүн тодаргай билер кижи ойда дүшөйи, бодунуң демиселин тиштелгели эңизинге чедир кижи чү-ле ыччаар чугалап болур.

Совет кижилер бүгү тайбың талаак-чылары-биле кады Сун Цзин-лин бедия шаңнал алган дугайында аңа байыр чедирип, кыдат улустуң болгаш бүгү ажылчы кижи төрөлгөтениң чечете-лишини болгаш аас-кежи дээш ал-дарлыг демиселе оң кадык, күштүг болурун күзөп турар.

С. Г. ГЕРАСИМОВ,
ССРЭ-нің улустуң артызы.

Кыдатта чер реформазы

ПЕКИН. Сынхуа агентилениң дөмчүлүгү турарын ёзуугар алырга, Кы-датта чер реформазының чорудулазы уламчылап турар. Часны тарылгага чед-диң Кыдаттың 400 миллион көдө чо-кунуң үш некиң кирези чурттап турар районнарга феодалдыг чер эдилелиниң системазы шууг узутканын турар.

Хостала дайынының дөрт чылдары-ның дургузунда 170 миллион кижи чурттап турар Соңгу болгаш Соңгу-Чөөн Кыдаттың районнарында чер ре-формазы чорутканын.

Чер реформазының баштайгы планы ёзуугар 1950 чылдың кыжынының болгаш 1951 чылдың чазынының дур-гузунда 100 муң кире көдө чоңук Чөөн, Төп, Муруу болгаш Соңгу-Ба-рыын Кыдаттың районнарына чер ре-формазы доозар учурлук турган. Ын-чалза-даа чер реформазының делгере-йи планын ёзуугар 130 миллион кижи-ни хаара тудар учурлук турган. Ол чо-рук болза, чуртка феодалдыг чер эди-линиң системазын узутканын тары-лазы-биле ажылды чыл бурунгар, азы 1952 чылдын чазынында доозарыңа таарымчалык байдалды берип турар.

Амгы үдө чер хуваалдазының ажылы Чөөн Кыдаттың планда демделгелерин районнарынын үштүң ийи кезинаде Төп болгаш Муруу Кыдаттың район-нарының чарлык кезинаде дооступ ту-рар болгаш Муруу-Барыын Кыдатта өгөлөп турар.

Оң-он миллион адылар черни, үре-ини, баяңчыны, ажылчы малдарны болгаш көдө ажыл-агыйның чепсек-хе-реселдерин алганнар.

Тараачынар эвилелдериниң удур-тудулазы-биле кыдат тараачынар чыкы тарылгага белеткинип турарлар. Көдө ажыл-агыйның продуктуларының бүдү-рүлгезин канчаар бедидер дээриниң дугайында айтырылганы тарчачынар боттарының хуралдарына чугалажып турарлар. Байлантыг бедик дүктүң чылдаазы дээш тараачынар болгаш бөлүктөр боттарының аразына чарышты кыйгырар туралар.

Сугтарылга бугаларын тургузул турар эр, херэжөөн суурларын улуг-биче назылыг чурттакчыларының хөй сай-нык бөлүктөрүн бүгү черлерге кижи көрүп болур.

(СЭТА).

МТС-терниң кур күштерин бүрүн ажыглаар

Бистиң көдө ажыл-агыйымыстың техник талазы-биле чепсеглешини канчаар-даа аякко улуг темп-ле-биле өзүп турар. Эрткен чылын көдө ажыл агый 180 муң тракторларны (15 айт күжүңгө шилчидерге), 46 муң комбай-нарны, 82 муң автомобильдерни бол-гаш оон-даа өске машиналарын алганы чугаалаарга-ла четчир. Бо чылын тра-кторлар биле чайгы черниң 92 хуузу, күскү черниң 89 хуузу андарган ту-рар. Чазын тарыыр шөлүңдө барык-ла үштүң бир кезин болгаш күзүн тары-ыр черниң 80 ажыг хуузу трактор сеялкалары-биле чапып тарырын тө-левилээр. Бүгү тараа культураларының 60 кире хуузу комбайнар-биле ажаал алган турар учурлук.

Бо болза, МТС—дүжүттери бедидер дээш, чуртка көдө ажыл-агый бүдү-рүлгезиниң продуктуларының эбедик-тин тургузар дээш демиселе шийтир-лиг күш деп чүвени чугалап турар. Сорулга болза, байлакшыг техниканы ёзуулг ажыл-агыйны ёзу-биле ажыгла-ры, оң берип шыдаар бүгү чүүлдерин оң алыры болуп турар.

Трактор болгаш комбайн парктары-нын ажылы чыл бүрдө экижип турар. Ыяңды болза-даа, МТС-тер машина трактор парктарының бүдүрүчүлүүн бедидер талазы-биле канчаар-даа аякко улуг кур күштерин болуп турарын айтса чогуур. Ол дугайын дээрэ ста-хановчуларын дуржулгазы херечиле-турар. Чыжаа, 1950 чылда муң-муң трактор бригадалары 15 айт күштүг трактор бүрүзүңгө муң ажыг гектар черни ажалдаан. Ол болза, чуртка бир трактор биле бүдүрер ажылдың орту-мак нормазындан барык-ла ийи катап хөй болуп турар.

Трактор паркының бүдүрүчүлүүн бедидирин чугула чүдү болза, шак барымдалап ажалдаар трактор бриг-даларының ажылын практиката ип-тередир болур. Бодунуң чугаалары.

ның бирөөзинге эш Н. С. Хрущев мын-ча деп айткан «Бүгү трактористер шак барымдалаар график ёзуугар ажал-дарын, бүдүрер ажалдарының ээлчег нормаларын долдур болгаш ажып күү-седирин чедиң алыр херек».

Шак барымдалаар график ёзуугар ажыл болза, күш-ажылдың бүдүрүчү-лүүн элөөн бедидеринге, кывар чүүлдүң чарыдалын кызырынга, трактор ажалдарын эки агротехникти хуусаада күүседиринге дузалап дуржулга көргү-зүп турар.

Эрткен чылын дыка хөй трактор бригадалары шак барымдалаар график ёзуугар ажалдаан. Ам бо чылын шак барымдалаар графикти улам-на калбаа-ның ажылдап турар аларган. СССР-ниң Дээди Советиниң депутаты Иван Петрович Шацкийниң (Краснодар край) бригадазы, шак барымдалаар графикти ажылдааш, чакы хову ажалдарының хуусаазын кызырган болгаш эрткен чылга домейлээрэе чакы тарылганы ийи хүн эрте дооскан. Ол бригада эрте тарыыр тараа культураларын болгаш хөй чылда үнер сигенерни чедиш-кениң тартып дооскан.

МТС-терниң бүгү-ле кур күштерин эки ажылаары дээш чарыштың эге-лекчизи Иван Бунеевтиң (Краснодар крайның Малороссийск МТС) бригада-зының трактористери соок болгаш чакы-чашкын болуп турза-даа шак барымдалаар график ёзуугар ажал-дааш, эрте тарыыр тараа культура-ларының тарылгазын планда көрдүңгөннү ёзуугар беш хонукта тарырынын ор-нунга дөрт-ле хонукта эртерген.

Муракчыларын дуржулгазын ип-теретипшаан, шак барымдалаар графи-кти чогадырының эңне бөдүн болгаш нийтиге чединир аразын сүмелеп бо-лур.

Ээлчеглиг смеага ажалдаар тра-ктористке шак барымдалаар графикти үчтүчү-заправщик трактор бригадазы

ның бригадир-биле кады чогадып кылдыр.

Борга: агрегаттың доора калбарты алдырыныг хемчээлин, чоруушкунуң узунун, шимчээшкениң скоростызын ылап биляри чугула. Чоруурунун узунуң чурук ёзуугар тодаргайлаар ийи-не, ажылдың эгелээринин мурунда шууг хемчээп-даа болур. Агрегаттың шимчээшкениниң скоростызы ажылчың дамчыдыкчыга хүлээп алган саажылга скоростызын хүлээп алыр.

Бо медээлер болза, бир дээскини-ның дургузунда бүдүрер ажылды, чачгыс дээскиниңте агрегаттың чорур үезин болгаш ээлчегниң дургузунда өз дээскиниң ылырының санын бе-лен санап ап болур органы берип ту-рар. Гектарда чачгыс дээскиниң дургу-зунда бүдүрер ажылды мындыг ыны-зыл тодаргайлаар: чоруурунун ийи данкыр узунун (метрге шилчигчени) агрегаттың доора калбарты алганыга көздүдөр, а оң соонда алгаш санын 10.000-га үлээр. Трактор агрегады чачгыс дээскиниңте эртеринге чугула үени дээскиниң метрге шилчигчени нити узунун (эргилдерини кириб-шаан) минутада тракторнуң ортумк саажылга скоростызына үлөш тургаш тодаргайлаар.

Алган көргүзүлгелерге үндөзилээр, аг-регатка ээлчегниң график-оовагытын чогадып кылдыр, ол болза, моң адаан-да чүүлдерин көрөш турар: агрегаттың дээскиниңдериниң санын, өзүп турар түңнел-биле гектарың шөлүн, техни-ти ажаалданы болгаш дээскиниң бүрү-зүн доосканын шак, минута үезин.

Дыка хөй МТС-терде херэглетиң турар шак-графигиниң чижек формазы бо-дур:

1. Тракторист (фамилиязы)
2. Тракторнуң № болгаш марказы
3. Агрегаттың ады, марказы болгаш составы.
4. Ажылдарың хевирин.

5. Черни ажалдаанының ханызы . . . сантиметр.

6. Чоруушкунуң узуну . . . метр.

7. Агрегаттың алганының калбаа метр.

8. Ажылды эгелээри . . . шак . . . минут.

9. Ажылды доозары . . . шак . . . минут.

Дээскиниңте дес-дараа даугары азы дээскиниң саны	1	2	3	4	5	6	7	9	Техниктиг ажаалда
Дээскиниң дооска ынып үези									
Өзүп турар түңнел-биле гектарга ажал-дааны									
Ээлчегде херек кырында ажал-дааны									

Кывар чүүлдү чарыгааны . . . . . Ажылдың шынарын үңкөзүн Трактор бригадазының бригадирин Шак барымдалаар график ёзуугар (хол үжүү) ажалдаарга бот контроль, тодаргай-лаарга нарядты канчаар күүседип ту-рар дугайында тракторист боду бодун үргүчү хынаары улуг роль ойнап ту-рар.

Трактор агрегадының эрткен дээски-нидериниң санын санаарыга ынызы-буру бөдүн сүтчиликте ажылгылыны ту-рар. Ростов областың Милеровск МТС-тиң механикаторлары кончук бо-дун болгаш элөөн аяктыг сүтчиликте кылган. Ол болза, суурундак демир улазындан кылган ийи дүлгүрдөң болгаш калбак ыяштардан тургустун-ган. Дүлгүрдөң сүтчиликте үдүнчө дымш эртип турар дээш дүлгүрдөң-ни конус хевирлик форма-биле кылган. Калбак ыяшта ийи одуруг үттер—оду-руг бүрүзүңдө 11. Уттерниң диаметри —4 миллиметр. Бир дугаар одуругуң үттериниң чанында 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, ыччаарга ийи дугаар одуругуң үттериниң чанында—0, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100 но-мерлер бар. Ажыл эгелгеге чедир ийи дүлгүрдөң тик үттерге турар.

Бир дугаар дээскиниң эртериниң соонда тракторист тилтиг колокадан

талазы-биле шын тургустунган агрегат болза, өйүндө эргилдерге ажалдап турар шимчедикчи-биле ажылчың дам-чыдыкчыларга чоруушкуну эки эртер деп чүвени дуржулга көргүзүп турар.

Чер андарылгазын чүгле загоңуңд арга-биле чорудары чугула. Дең эвес хамаарылгалыг биче участоктары биче күчүлүг тракторлар-биле, ыччаарга улуг участоктары — улуг күчүлүг илчир-белиг машиналар-биле ажалдаа чо-гуур. Оң-биле ка

Май бирни даштыкыда байырлааны

Чер бөмбүрээниң ажилчы чоннарының эп-сеткил катыжыгызының болгаш аны-дүмалшыны чорунуң улуг байырлаа—Май бири бо чылда ышкыш каян-даа ындаг өөрүшкүлөдиг, байырладг болгаш хайнышкыныг болбаан! Чүгө дээрге, мурнуда кижилер боттары ындаг чангыс өптүг, сырый катыжыгалыг база тийлетирбес күш кылдыр билбей турганнар. Май Бирниң хүнү дээрге ажилчы чоннарының дайынчы күжүнүң көргүзүүнүң хүнү, демиселдин түңдөлгөсүнүн үндүрүнүнүң хүнү болуп турар. Делегейиң пролетариатының, бүгү делегейде чаагай сеткилдиг кижилердин ынанжыгы ам бар: эрткен чылда олар болза, кижилер төрөлгөсүнүнүң эң ыдыктыг сорулгазы—тайбың база хосталга дээш демиселге тергини улуг чедикшиктерин чедип алганнар. Язы-бүрү расалыг, националдыг, кештиг, язы-бүрү профессиялыг, чүдүгелиг чартык миллиард амыг кижилер Стокгольм кыйгырына аттарын салып берген дайн «болбас» деп сөзгөннөр.

Май бирниң байырлааныга белеткел бүгү делегейге тайбың дээш демиселди улам капбатырының лозуну-биле болуп эрткен. Беш улуг күрүлелерниң арасында Тайбыңдыг Пактызын чарар дугайында Тайбыңдыг Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырының адаанга чүс-чүс муң ат салышыштары Май Бирге чедир дыка хой чурттарга чыгдыган. «Тайбыңдыг Пактызын чарарын негеп тур бис!» Бо лозун болза, улус демократиязының чурттарына болгаш Германияныг демократтыг республиказына чыскаалганының колонналарының кырынга кирип турган Реассылыг чактарының кыжыналары биле полицияныг дерин аажылап турда-даа Парижтиң, Римниң, Нью-Йорктун, Лондонун, Венааның, Токионун, Джакартаның, Стокгольмун, Сан-Ягонун, Делиниң болгаш капиталисттиг чурттарда өскө-даа чүс-чүс хоорайларының ажилчынары боттарының туттарына ол лозунду бижип алган болганнар.

Күчүлүг Совет Эвилелинге баштаган тайбың талашчыларының лагери сөөлүг чылда хөмчөөл чокка өскөн дээрин май бирниң чыскаалдары көргүскөн. Бо хүнде чер бөмбүрээниң бөдүүн кижилериниң бүгү күзөл-бодалда-ры тайбыңдыг болгаш демократияныг бузулбас божык чөлөнгичи-социализмниң улуг чүргүчү, улустарының ынак башкысы база баштыкысы улуг Сталинче утланган Совет Эвилелинде дайн сөөлүгтеги сталиччи беш чыл планының чедикшикниң күзөлдөсүнүн дугайында дыңнадыг Май Бирниң байырлааныга белеткелге улуг өөрүшкүлөдиг негеп турган, Совет улустун чар улуг тийлелгези болза бүгү делегейиң ажил-шичилериниң чүркетерин чоргарал-биле долдуруп, аңаа сергелең чорутк, боттарының күштеринге бузулду, бүгү делегейге демократияныг социализмниң тийлелгези дээш демисежериниң шийтирлерин улам-на негеп берип турар.

Империализмниң кинчилеринден уш-тунуп үнгөн Польшаның, Чехословакияның, Венгрияның, Болгарияның, Румынияның, Албанияның улустары боттарының хостакчызы болгаш өңнүү Совет Эвилелиниң дузаламчызы-биле социализмниң үндэсин суурун чедикшикниң тургузуп турарлар. Совет күрү-нениң акы-дунма дузаламчызына да-няш алгаш, эрес маадрыг демисел-ге бодунуң хосталгазы-биле хамаарып-пас чоруну камгалап алган улуг кыдат улус чаа амьдырайды тургузуп турар. Улус демократиязының чурттарының ажил-шичилери станоктарга болгаш ховуларга аныктыгышаан, боттарының улудузуң амьдыралын чүгө экинчидиг турарлар өвөс, харын дайын кысык-чыларына удур демисежал турар тайбыңдыг база демократияныг лагерин быжыгалап турарын медегер биллел турарлар. Ажилчынарның база тараш-чынарының күш-ажылы чарыкы бо чурттарда бычангаш калбарып турар болгаш тайбың дээш демисел-биле ол түдүш холбашкан. «Тайбыңды камгалап алгырыңа хууда чүңүчү-биле дуза-лаар мен!»—деп бөдүүн кижилер боттары айтырып турарлар, Май Бирге уткуштур будурулгениң беджиткен хүлээлгелерин боттарыңа албан ажил-чы чоннар Кыдат улус республикада, Польшада, Чехословакияда, Венгрияда, Болгарияда, Румынияда, Албанияда, Моол Арат Республикада, Германияда демократтыг республиказында чок болуп турар.

Улус демократиязының чурттарына болуулаан май бирниң чыскаалдары бөдүүн массалыг байдальдыг болган. Чехословакияның найсылыга Прагада болган май бирниң чыскаалына 400 муң амыг ажилчы чоннар киришкеннөр. Президент Клемент Готвальд ажилчы чоннарга байыр чедирип чүвө чугаала. «1951 чылдың баштайгы кварталында беш чыл планының беджиткен онаалгалары 100,7 хуу күзөлдөгөн дугайында дыңнадыг үнгөндөн бээр чүгө каш-ла хүннөр эрткен болгай. Бо чылдың баштайгы кварталында Чехословакияныг улустур будурулгезиниң хөмчөөлү эрткен чылга дөмөйлөргө 13 хуу өскөн» деп Готвальд чугаалаан.

Праганың чурттакчыларының байыр-ладдыг чыскаалы үш шак ажыр үргүлчүдөн. Май Бирниң хүнүнде Чехословакияныг ажилчы чоннары тайбыңды быжырап, кайгамчык чагай келир үени—социализмни тургузар дээш чыгылыш чок чүткүлүн көргүскөннөр.

Румынияның найсылыга Бухарестте Генералиссимус Сталин аттыг шөлге май бирниң чыскаалының эгелээриниң мурнуу чарыгында И. В. Сталинчи тергини улуг турскаалдыг ажилчы. Байырладдыг кылышты Бухаресттин будурулгелериниң мурнакчыларының колонназы ажиткан. «Август 23» деп аттыг заводтук коллективни бодунуң май бирги транспарандтарына Май Бирге алдар кылдыр алган социалисттиг хүлээлгелерин хуусаа бетинде күзөлдөгөн дугайында рапортту бижип алган болган. Апрельдиң планын завод хуусаа бетинде күзөлдөгөн болгаш күрү-нөгө барык 11 миллион рубльди камнап берген. Май мурнуда алган хүлээлгелерин чедикшикниң күзөлдөгөн дугайында найсылалдыг өскө будурулгелериниң коллективтери база рапорттааннар.

Чатылгылай берилген тутарыг, Ленин биле Сталинныг, Болгарияныг Коммунисттиг партиянының болгаш чаа-зааның удурткучуларының улуг чурк-тарын туткулган ажилчы чоннар тайбың күш-ажылга, социализм тургузушкунуңа боттарының чедикшиктерин көргүзүп дээш Май Бирниң хүнүнде Софияныг кудумчуларына өөрүшкүлү-биле үнүп келгеннөр. Хой сан-ныг лозуннарда болгаш плакаттарда мындаг өстөр бар: «Тайбың, күш-

Улуг байырлаага холбаштырган хураалдарга болгаш митингилерге ажилчы чоннар боттарының чедикшиктериниң түңдөлгөсүн чоргаралды-биле түң-нөннөр. Бо чылда ышкыш, май бирниң ындаг хой кижилер болгаш каас чарап шимделерлиг чыскаалдарын Пекин, Варшава, Прага, София, Бухарест, Будапешт, Тирана, Улан-Батор, Берлин кажан-даа көрбөөн.

Кыдат улус республиказының байырлаага таарыштыр шиметивген найсылыгы—Пекинге болган чыскаалга 600 муң амыг кижилер киришкен. Шанхайга—ийи миллион амыг кижилер. Чыскаалгар-ныг колонналарының кырынга санап четпес хой туткар, Марис, Энгельс, Ленин биле Сталинныг улуг чурукта-ры. Кыдат улус республиказының партия-зының болгаш чаазааның удурткучула-ры: Мао Цзе-дунунуң, Чжоу Дэниниң, Лю Шао-чунниң, Чжоу Эн-лайның, база ол ышкыш өскө чурттарныг коммунисттиг болгаш ажилчы партиаларының удурткучуларының улуг чуруктары кирип тургулаан. «Совет Эвилелиниң база кыдаттыг улуг улустарының бу-зулбас найырагы дегелерин!» Бо лозуну чыскаалгарнының колонна бүрү-зүңгө кижилер көрүп турган.

Май Бирде Кыдаттың ажилчы чо-нары болгаш бүгү депшилеткиг кижилер төрөлгөн болза, империалисттиг агрес-сорларга удур хосталгазы база хамаар-шылап чоруду дээш боо-чөпсөзүн холда-рында туруп алгаш демисежин турар Корейныг маадрыгыг улустарына ажи-дүмалшыкының эп-сеткил катыжыкы-кынын илередип турган.

Бо чылын Корейныг ажилчы чо-нары май бирниң байырлаан америк-англи интервентилерге удур хостал-галыг дайынның үезинде уткаанар. Апрель 30-де Пхеньянга Май Бирге ту-рускаал болдурган байырладдыг хураал болган. Хураалга Ким Ир Сен, Ким Ду-Бон, Пак Хен Ен болгаш корей улус-туң өскө-даа удурткучулары олоруш-тун. Улуг Сталинга, Иза Мао Цзе-дунга болгаш Ким Ир Сенге чорудар байырлыг чагаалары хураалга олоруш-каннар улуг сорул кирешкенини-биле хүлээп алганнар.

Улус демократиязының чурттарыга болуулаан май бирниң чыскаалдары бөдүүн массалыг байдальдыг болган. Чехословакияның найсылыга Прагада болган май бирниң чыскаалына 400 муң амыг ажилчы чоннар киришкеннөр. Президент Клемент Готвальд ажилчы чоннарга байыр чедирип чүвө чугаала. «1951 чылдың баштайгы кварта-лында беш чыл планының беджиткен онаалгалары 100,7 хуу күзөлдөгөн дугайында дыңнадыг үнгөндөн бээр чүгө каш-ла хүннөр эрткен болгай. Бо чылдың баштайгы кварталында Чехословакияныг улустур будурулгезиниң хөмчөөлү эрткен чылга дөмөйлөргө 13 хуу өскөн» деп Готвальд чугаалаан.

Праганың чурттакчыларының байыр-ладдыг чыскаалы үш шак ажыр үргүлчүдөн. Май Бирниң хүнүнде Чехословакияныг ажилчы чоннары тайбыңды быжырап, кайгамчык чагай келир үени—социализмни тургузар дээш чыгылыш чок чүткүлүн көргүскөннөр.

Румынияның найсылыга Бухарестте Генералиссимус Сталин аттыг шөлге май бирниң чыскаалының эгелээриниң мурнуу чарыгында И. В. Сталинчи тергини улуг турскаалдыг ажилчы. Байырладдыг кылышты Бухаресттин будурулгелериниң мурнакчыларының колонназы ажиткан. «Август 23» деп аттыг заводтук коллективни бодунуң май бирги транспарандтарына Май Бирге алдар кылдыр алган социалисттиг хүлээлгелерин хуусаа бетинде күзөлдөгөн дугайында рапортту бижип алган болган. Апрельдиң планын завод хуусаа бетинде күзөлдөгөн болгаш күрү-нөгө барык 11 миллион рубльди камнап берген. Май мурнуда алган хүлээлгелерин чедикшикниң күзөлдөгөн дугайында найсылалдыг өскө будурулгелериниң коллективтери база рапорттааннар.

Чатылгылай берилген тутарыг, Ленин биле Сталинныг, Болгарияныг Коммунисттиг партиянының болгаш чаа-зааның удурткучуларының улуг чурк-тарын туткулган ажилчы чоннар тайбың күш-ажылга, социализм тургузушкунуңа боттарының чедикшиктерин көргүзүп дээш Май Бирниң хүнүнде Софияныг кудумчуларына өөрүшкүлү-биле үнүп келгеннөр. Хой сан-ныг лозуннарда болгаш плакаттарда мындаг өстөр бар: «Тайбың, күш-

Улус демократиязының чурттарыга болуулаан май бирниң чыскаалдары бөдүүн массалыг байдальдыг болган. Чехословакияның найсылыга Прагада болган май бирниң чыскаалына 400 муң амыг ажилчы чоннар киришкеннөр. Президент Клемент Готвальд ажилчы чоннарга байыр чедирип чүвө чугаала. «1951 чылдың баштайгы кварта-лында беш чыл планының беджиткен онаалгалары 100,7 хуу күзөлдөгөн дугайында дыңнадыг үнгөндөн бээр чүгө каш-ла хүннөр эрткен болгай. Бо чылдың баштайгы кварталында Чехословакияныг улустур будурулгезиниң хөмчөөлү эрткен чылга дөмөйлөргө 13 хуу өскөн» деп Готвальд чугаалаан.

Праганың чурттакчыларының байыр-ладдыг чыскаалы үш шак ажыр үргүлчүдөн. Май Бирниң хүнүнде Чехословакияныг ажилчы чоннары тайбыңды быжырап, кайгамчык чагай келир үени—социализмни тургузар дээш чыгылыш чок чүткүлүн көргүскөннөр.

ажылы болгаш социализм дээш!» Бол-гарияныг ажилчы чоннары болза, тай-быңды хөзөөн камгалап алгырыңа боттарының чыгылыш чок беджиткен Тайбыңдыг Пактызын чарар дугайында Тайбыңдыг Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырына найыралдыг ат салыш-тары-биле илереткеннөр. Беш миллион амыг болгаш хамаатылар боттарының ат салышыштары-биле кыйгырыны бадытканнар.

Варшаваның ажилчы чоннарының май бирги чыскаалы эң улуг хөмчөөл-диг болган. Польшаның найсылыгына 400 муң амыг чурттакчылары аңаа киришкен.

Германияныг демократтыг респу-бликазыныг ажилчы чоннары Май Бир-ниң хүнүн тергини улуг көдүрлүшкүн биле байырлап эртиргеннөр. Берлинниң демократтыг секторунуң чүс-чүс муң чурттакчылары май бирги колонналар-га Марис биле Энгельс аттыг шөл-биле эрткеннөр. Олар мындаг лозун салып чоруктааннар: «Немец улустун эң эки өң-нүү — улуг Сталин дегелерин!» Де-мократтыг секторунуң ажилчы чоннары-биле кады барыны таланы секторлар-дыг депшилеткиг чоңу Берлинниң күн-дүмчүларына база үнүп келгеннөр. Ба-дүмчүларына чурттакчылары — не-мец патриотчуларының тайбың дээш, Германияныг чангыс эви дээш демисел-дин хүнү кылдыр Май Бирниң байыр-лад эрткер дээш полицияжи дерин чорук шаптыктап шыдааан.

Капиталисттиг чурттарының ажилчы чоннары 1951 чылдың май бирниң байырлаанында тайбың дээш демиселди тутун долгандыр бүгү эки сеткилдиг кижилерниң эп-сеткилдиниң болгаш сырый катыжыгызының улуг күжүн көргүскөннөр. Май Бирниң хүнүнде ба-рык бүгү күш-ажылы Париж мындаг лозуннардыг чыскаалга: «Боо-чөпсө-лөшкенин көвүдөдүткөзүн соксадыр!», «Америк эжелекчилер, Франциядан үнүп чорулар!», «Тайбыңдыг Пактызын чарарын негеп тур бис!», «Француз улус СССР-ге болгаш чаа демократия чурттарына удур кажан-даа чаалаш-пас!»

Парижтиң пролетариатының май бирги чыскаалы француз реакция ханыг өңүчк чөтгөлериң оору-биле бодуруба-зын орадпашканнар. Полицияжилерини кижилер согар мергелери-даа, улуска удур бужар-бак хуудустар онкап турган самолёттарының чыскаалган кырынга ужудушкунлары-даа Па-рижтиң ажилчы чоннарының эрес-да-рыны күзөлдөн сый шаап шыдааан. Француз найсылалга болган май бир-ниң чыскаалы алды шак дургузунда үр-гүлчүдөн. Май Бирге алдар болдурган улустуң чыскаалдары болгаш митинги-лери Марсельге, Бордога, Руанга, Ту-лонга болгаш Францияныг өскө-даа хо-орайларына болулаан.

Май бирниң хой муң кижилег ыс-каалы Нью-Йоркка болган. Нью-Йор-ктун ажилчы чоннарының май бирниң митингизинге хүлээп алган резолюция-да чугаалап турары болза, «америк улус тайбың күзөп турар. Кыдат биле болгаш Корейныг улус-демократтыг республиказы-биле тайбың таарышты, рылганы чедип алыр үе келген. Да-йынны соксадынар, бүгү-нिति тайбыңды доктаадынар». Нью-Йорктун болгаш өскө-даа америк хоорайларының ажил-чынары, албан хаакчылары, студенти-лери Май бирниң хүнүнде АКШ-тың чагырыкчы болуктериниң чорудуп ту-рары дайында белеткелдиң политиказын-га удур килеңдешкенин илереткен-нөр болгаш тайбыңды негезиннөр.

Италияныг ажилчы чоннары болза, май бирниң байырлаан тайбың дээш, боттарының хүрээлелериниң чангыс эвин быжыглаар дээш деп лозуннарны аңаа-биле демделгелээнер. Чурттуң үлө-пүрлүг улуг төвү Миланга болган май бирниң митингизинге 100 муң чыгыы кижилер киришкен. Май бирниң массалыг митингилери болгаш чыскаалдары Рим-ге, Флоренцияга, Туринге, Неапольге болгаш чурттуң өскө-даа хоорайлары-на болулаан.

Улустар дайынны күзөвейип турарлар. Бүгү чурттарга болган май бирниң чыскаалдары болза, тайбың дээш демисежериниң күчүлүг шимчөпшкениниң өздүгезин база быжыкшынын көргүскөннөр болгаш тайбыңды быжы-лаарының хөзөөн боттарының холда-рына алыр дээн болгаш оуу туолуңга чедир камгалап алыр дээн чүс-чүс миллион чагай сеткилдиг кижилерни шийтирлини илереткен.

Эрткен чыл-биле дөмөйлөргө дешты-кы садыгың саарылгазы дыка улгак-кан, чоңуң хаштырылгазы экинжөн, культура хөгжүлдөсүнүн болгаш кадык камгалалының хөзөөнге дыка улуг чедикшиктер чедип алдыган.

Улус демократиязының чурттарында

ЧЕХОСЛОВАКИЯНЫҢ УЛУС АЖЫЛ-АГЫНЫ КӨДҮРЛҮҮШКҮНДЕ

ПРАГА. 1951 чылдың баштайгы кварталында ажил-агыг планының күзөлдөгөнү дугайында Чехословакияныг үндүрүн чехословак солуннар парлааннар.

Дыңнадыгга демделген турары болза, 1951 чылдың баштайгы кварталында беш чыл планының беджиткен онаалгалары күзөлдөгөн. Ол чедикшикниң үндүзүн болза эң эки бригадага, цехке, заводка социалисттиг чарыгы кал-баркан, күш-ажылдыг чаа методтарын негептерген ажилчы чоннарың өзүп турар инициативазы болуп турар.

Баштайгы кварталда бүгү чехосло-вак улустурге ажилчынарның база албан хаакчыттарының саны көвүдөөн. Улустурнуң социалисттиг секторунда хаара туттуган ажилчынарның болгаш албан хаакчыттарының саны 1951 чылдың март 31-де 100 хуу өскөн. Ындаг байдал-биле, улустурнуң хуу ажылдыг сектору долзуу-биле чок болуп узуатканын. Улустурде ажилдап турар ажилчынарның база албан хаакчы-ттарының нити санының 32 хуузу хөзөөкөннөр болуп турар.

Дыңнадыгга демделген турары болза, Чехословакияда чоңуң амьдырал деңгели чыгылыш чокка өзүп турар. Бо чылдың баштайгы кварталында улус ажил-агыгының социалисттиг секторунда ажилдап турар кижилериниң саны өспүшүп турар. Чехословакияда ажил чок кижилер чок. Улустур будурулгезиниң хөгжүлдөсү-биле черелештир ажилчы чоннарың материалдыг байдалы база экинчип турар. Ажилчынарның болгаш албан хаакчыттарының ажил төлөвири өскөн.

АЛБАНИЯ КАДЫК КАМГАЛАНЫҢ ЭКИЖИГЕЗИ

ТИРАНА. Албанияныг көдөз суу-ларына шаанда медицинаныг кадык-га албан чери чок турган болгаш хой-хой районнарга эмчи хандарылгазы шуут чок турган. Чурттуң хосталганы-ның соонда байдал үндүзүн-биле өскө-рилген. Улус эрге-чагыргазының са-гыш-салышынының азызы-биле кө-дөз суурларга он-он албан черлери тур-густунгулаан болгаш оларныг четкиле-ри чыл бүрүзүңде-ле калбарып турар.

Албани телеграф агентлигиниң ды-надып турары болза, Албанияныг хос-талганының соонда кыска үеде көдөз суурларга 272 амбулаториялар, 16 кө-дөз госпиталдар, нелерге болгаш чаш урууларга херек 10 медицина консу-льтациялары, 12 божуур баякчылар, 9 дич эмнелелери база 16 маларияларга удур станциялар тургустунган.

Бо чылын көдөз суурларга меди-цинаныг албан черлериниң саны улам-на көвүдээр. 40 божуур чаа баякчылар, 72 амбулаториялар, 2 көдөз госпитал-дар база маларияларга удур станция-лар ажитынар.

МЕТАЛЛАДЫ ДҮРГЕН КЕЗЕРИНИҢ СОВЕТ МЕТОДУН ПОЛЬША МЕТАЛЛИСТЕР КАЛБАА-БИЛЕ ХЕРЕГЛЕП ТУРАЛДАР

ВАРШАВА. Күш-ажылдыг мурнак-чы совет методтары польша ажилчы чоннар улам-на калбаа-биле херег-леп турар. Чинжээ, чартык чыл бурунгаар каш он-он токарлыр биле фрезер-щиктер ол методту хереглеп тургаз болза, ам 38 улуг-улуг будурулгелерде металлистер ол методту чедикшикниг ажилдап турар, чамдык будурулгелер-де металлды дүрген кезериниң талазы-биле инструкторлар курстары безин тургустунган.

Совет методту негептердириң тала-зы-биле бир мурнакчы черни Хожува-да «Констад» заводтук коллективни алган. Гливиц заводтук металлисти сөөлү үеде металл кезериниң дүргө-лени ийи катап улгатырган, а станоктар-ныг будурулгүчүлү күчү-шылданы 50 хуу.

Металлды дүрген кезериниң метод-тары хереглээр болза будурулгелер-ниң ажилчынарының болгаш техник-ниг кезезин чогадыкчы кады-ажылда-жылганын быжыгалап турар. Польша инженерлериниң болгаш техниктерниң катыжыкшынының кезигүнери ме-таллды дүрген кезериниң талазы-биле лекциялары будурулгелерге чорудуп, техниктиг мергелелерин кылып, ин-структорларны курстары организас-тал турарлар. Чоонга чаа Варшавага 36 мурнакчы токарлыр металлды дүр-ген кезериниң курстары доосканнар болгаш будурулгелерге дүргөдөткен методту негептердириң талазы-биле ажилды шаңда-ла эгелээнер.

Металлды дүрген кезериниң метод-тары хереглээр талазы-биле ажил-чынарга база техниктерге улуг дуза-ламчыны мурнакчы совет металлистер Диковуң, Бушувтиң болгаш өскө-лери-ң-даа дуркулгаларының дугайында польша дылда очулдуртунган чүүлдер биле дептерлер көргүзүп турар.

БОЛГАРИЯДА ЭҢ УЛУС СУТГАРЫЛГА СИСТЕМАЗЫН И. В. СТАЛИННЫҢ АДЫ-БИЛЕ АДААН

СОФИЯ. Русенский округтуң Тутра-Тутракан околияныг Бришлянский суурда Бришлянский деп эң улуг сут-гарылга системазын ажилдап эгелээри-ниң байырладдыг ажилдыкшыны бол-ган.

Күш-ажылдыг кооперативтиг чер ажил-агыларының кезигүнери муң-муң тудукчуларың киришкени ол байырладдыг ажилдыкшына Болга-рияныг коммунисттиг партияныг Топ комитетиниң Политбюрозунуң кезигү-нери Райко Дамьянов биле Титко Чер-ноколев, министрлер, ССРЭ-ниң болгаш улус демократиязының чурттарының дипломаттыг төлөөлчилери, ажилчы чоннарың хой саныг төлөөлери кел-ген.

Министрлер Чөвүлелиниң болгаш БКП-ның Топ комитетиниң мурнундан митингге Министрлер Чөвүлелиниң даргазының оралакчызы Райко Дамян чүвө чугаалаан. Русенский округтуң тудукчулары болгаш бүгү ажилчы чоннарының коллективни чылы-биле байырлавышкан Райко Дамьянов болза, Бришлянский сутгарылга система-зына эш И. В. Сталинның адын тып-сыр дугайында Министрлер Чөвүлели-ниң доктаалын номчуп дыңнаткан. Ол дыңнадыгы бүгү чыылганнар калчаар-да аажок улуг сорул киришкенини-биле уткааннар. Болгар улустуң улуг өңнүү, бүгү делегейиниң ажилчы чо-нарының баштыкчызы болгаш башкы эш Сталинга алдар кылдыр хол час-кашкынары каш минуталарга үргү-лчүлөөн.

Чер ажилының министри Титко Чер-ноколев Бришлянскийг сутгарылга системазының эң шылгараан тудукчу-ларың орденнер-биле шаңнаан дуга-йында Болгарияныг Улус республика-зыныг Улус хуралының Президиуму-нун чарлыгын номчуп дыңнаткан.

Митингизниң киржикчилери тайбы-ның улуг тутунуң тудукчузу эш И. В. Сталинга болгаш Болгарияныг улус республиказының Министрлер Чө-вүлелиниң даргазы БКП Топ комитеди-нин чигичи секретари Вьялко Червек-новка чорудар байырлыг телеграмма-лары канчаар-даа аажок улуг көдүр-лүшкүн-биле хүлээп алганнар.

(СЭТА).

Корейда болушкуннар

Улустуң армиязының Кол командьталының дыңнады

ПХЕНЬЯН. Корейныг улус-демо-краттыг республиказының Улустуң ар-миязының Кол командьталының май 2-де медээлээни болза, Улустуң ар-миязының кезектери кыдат эки-тура-чылар-биле кады бүгү фронтуларга дайынныг дириг күжүнге болгаш тех-никазына улуг чидиритилери таварыштырбышаан, кадыг-шыгыны тул-чуушкуннар чорударын үргүлчүлөөнөр.

Сөөлүгү каш хонуктарың дургузунда тудуушкуннарга Улустуң армиязының кезектери дайынның 13 муң амыг солдаттары болгаш офицерлерин чок кылган, баягылаан болгаш тудуп алган. Элээн хой шериг чөпсөө хузаап алган, ооң иштиге 300 автомашина-лар болгаш 30 танклар бар.

(СЭТА).

ПХЕНЬЯН. Корейныг улус-демо-краттыг республиказының Улустуң ар-миязының Кол командьталының май 3-те медээлээни болза:

Бүгү фронтуларга Улустуң армиязы-ның кезектери кыдат эки-турачы от-рядтарың сырый деткимчези-биле америк-англи эжелекчилерге удур идеякейлиг дайынчы чорудулгаларын чорударын үргүлчүлөөнөр.

Май 3-те Улустуң армиязының ке-зектери дайынның 3 самолөдун анда-ра аткан.

(СЭТА).

Норвегия совет шериглерге турскаалды ажитканы

ОСЛО. Сума (Станангер чаны) деп черге немец эжелекчилерден Норвегия-ны хостары дээш демиселге өлгөн со-вет шериглерге турскаалды ажиткан.

Турскаалдыг ажилдыкшыныга эрге-чагыргаларың болгаш хой-нिति орга-низацияларының төлөөлөкчилери, база ол ышкыш чурттуң чоңу олорушканнар. Турскаалдың бединиң доорунга хой саныг чектер салдыгылаан.

(СЭТА).

Харысгалалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

